

МАЛИДАНОВ
MALIDANOV

ВОНА

ДИ
МА
DIM
MA

муз
на с
уме
скр

mu
of c
art
sko
26.

gale
rom
sara
gall
rom
sara

28. 1

ДИМИТАР
МАЛИДАНОВ

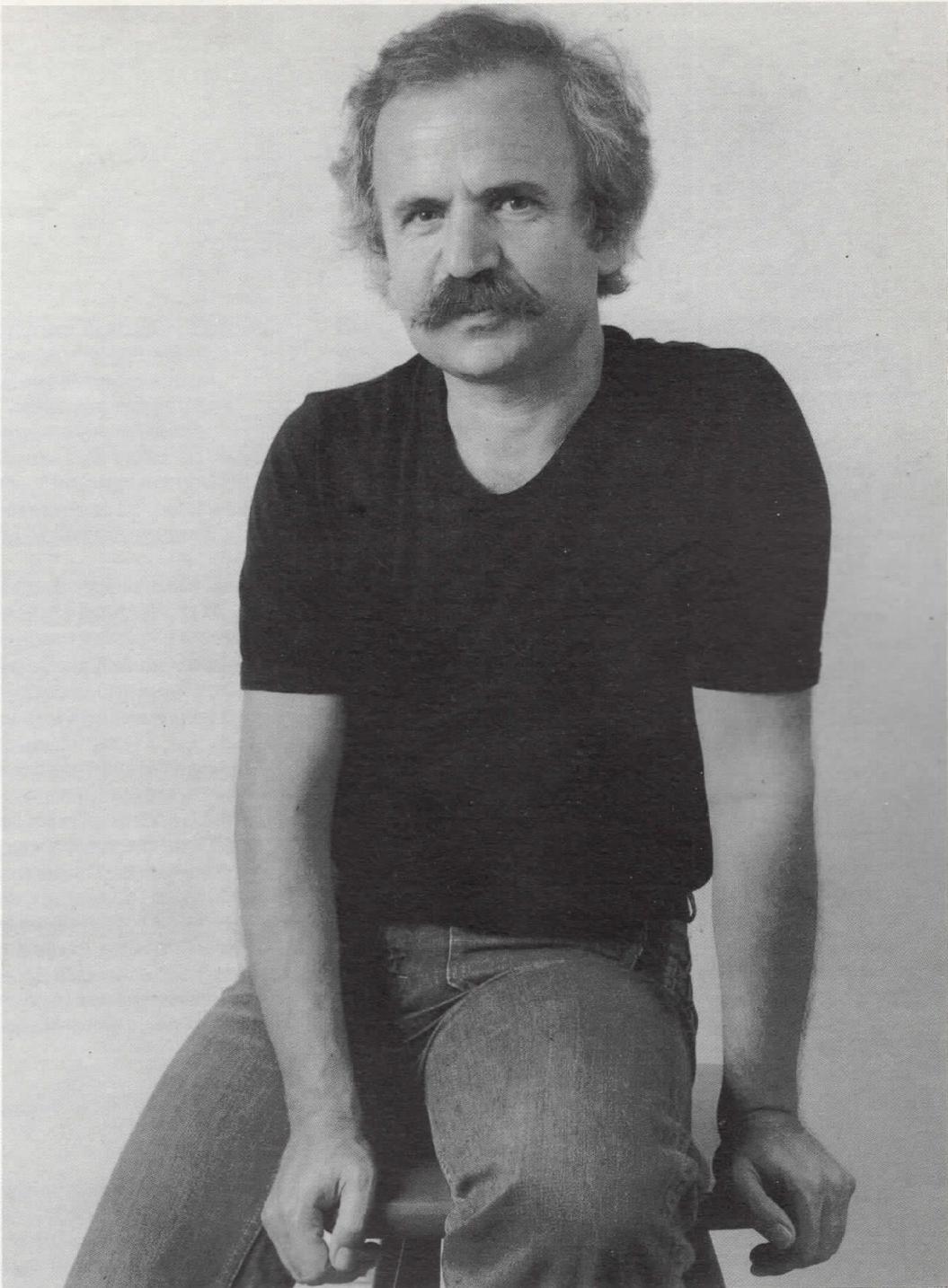
DIMITAR
MALIDANOV

музеј
на современата
уметност
скопје

museum
of contemporary
art
skopje
26. 09 — 15. 10 1985

galerija
roman petrović
sarajevo
gallery
roman petrović
sarajevo

28. 11 — 11. 12 1985

I ГРА

Воед
граф
каран
инова
пома
акаде
посе
илико
стату

Како
светс
постс
на ма
одде
Аков
извес
(симб
надре
геомет
Репуб
напор
разви
нив. С
сё, на
разли
не сам
ликов

· МИХ
андри

Воев
Мали
спојм
уметн
лекси

I. ГРАФИКА

Во едно сопоставување со другите ликовни области, графиката, без разлика на нејзиниот флексибилен карактер, познава многу помалку експерименти, иновации и изненадувања — останува повеќе или помалку во рамките на традиционалните и веќе академски утврдени правила, иако *de facto*, со својата посебна семантична структура, специфична технологија и ликовност се изборува за рамноправен третман и статус во однос на другите ликовни дисциплини.

Како што постојат диференцијации во развојот на светската *vis a vis* југословенската графика, така постојат и определени карактеристики во еволуацијата на македонската продукција во овој домен, што ја одделуваат од некои други културни средини во СФРЈ. Ако во некои наши републики има предилекција за известни ликовно-естетски ориентации (символично-знаковната во словенечката графика, надреалистичко-фантастичната во српската и геометрискиот рационализам во хрватската), во нашата Република, покрај редица други настојувања, напоредно постојат и сите споменати правци и се развиваат без доминантно поставување на која било од нив. Оваа широчина на определувањето се должи, пред сè, на ликовното оформување на нашите графичари во различни републички центри, од каде што го понесуваат не само овладеаниот занает туку и некои релевантни ликовни обележја и настојувања на тие средини.

„минатото е она што не минува“
андриќ

Во оваа смисла ликовното зачекорување на Димитар Малиданов е карактеристичен пример за синтетичкиот спој меѓу македонските културно-историски и уметнички сегменти и амблематично-стилизираната лексика на љубљанска графичка школа.

Всушност, кај него, трагањето по сопствениот уметнички идентитет се одвива по една постепена и сталожена линија, антагонистички поставена во однос на некритичките, често помодни следења на дневните трендови во ликовата уметност.

На денешното реноме и графички израз на Малиданов им претходат „престојувања“ во неколку пластични медиуми. На Училиштето за применета уметност во Скопје, на белградската Академија за применета уметност (една година) ја усовршува керамиката, на љубљанска Академија за ликовна уметност дипломира на одделот за сликарство во класата на проф. Габриел Ступица (1972), а специјалка завршува на истата Академија на одделот за графика кај проф. Марјан Погачник (1975). Овој калеидоскоп на интересирања (како што ќе видиме понатаму) го антиципира неговото специфично сфаќање на графичката дисциплина, отворено кон проширените димензии, кон интерференциите на пластичните уметности.

Хоризонтите на неговата рецепција се протегаат не само на непосредното педагошко дејствување на неговите професори (Г. Ступица, М. Погачник, Звест Аполонио) туку и воопшто на целосната љубљанска ликовна клима (Рико Дебењак, Јанез Берник, Франце Михелич, Владимир Макуц и др.), на нејзината богата традиција во графичкиот домен. Првите дрворези и литографии на Малиданов (*Ритер пред портта, Врата I, Цвеке, Стариот полилеј, Вознемиреност* — 1972-; *Триптих, Младиот војник, Триптих и време* — 1973 итн.) се базираат врз разработката на интровертниот знаковен систем на оваа школа (со предилекција главно на затворените, декоративни, иситнети композициски сегменти и на истражувањето на просторот), како и на обземеноста од националните уметнички слоеви од минатото. Уште еднаш да нагласиме, дека солидната занаетска методологија,

широкиот спектар на применуваните графички техники и воопшто високиот професионализам понесени од љубљанска Академија перманентно опстојуваат низ целата еволуција на неговото творештво, цизелирајќи се низ процесот на неговото непрестајно ликовно истражување. Морфолошките конотации, преземени низ еден критички селективен акт од словенечкото ликовно поднебје, во графичкиот опус на Малиданов се во блиски релации со повеќе словенечки уметници. Со поетиката на М. Погачник и В. Макуц го врзуваат дводимензионалните претстави, декоративно „аранжирани“ знаци и звукот на симболичната атмосфера; со Р. Дебењак размислувањата за просторот и пробивот на светлината; со Џевад Хозо организацијата на композицијата; со Ј. Берник калиграфијата на транспонираната традиција на писмовниот знак; со Ф. Михелич афинитетот кон митологијата на предците. Овие потпици се од друга страна, во корелација со икониката на средновековната естетика во Македонија. Во допирот на овие времиња и простори се отвора процесот на индивидуалната творечка разработка, во која е веќе бесмислено да се бараат и објаснуваат близкостите и изворите, дотолку, повеќе што „уметноста не се раѓа во празен простор и ниту еден уметник не е независен од своите претходници и примери за углед, и тој е не помалку од научниците и филозофите дел од специфичната традиција и создава во дадениот делокруг на проблемите“ (Ernst Kris, Psihoanalitička istraživanja i umetnosti, цитиран кај Е. Gombrih, Umetnost i iluzija, Nolit, Beograd, 1984, стр. 39).

Фокусирањето врз македонските спецификуми на архитектурата, сликарството (фрески и икони), мозаиците и воопшто врз црковната орнаментика на интериерите, е меморирање на авторовото време вткаено во долгомесечните реставрирања на нашите културноисториски споменици. Овие потпици, поткрепени од споменатата графичка едукација, Малиданов ги става во нов контекст ги прекршува низ современата визија на егзистенцијата, за да го започне оформувањето на сопствената ликовна изразност. Во консталацијата на овие сознајни параметри, естетиката на овие негови графики (од 1976) треба да се толкува како евокација на културното минато (колористички јасно и тактилно силно озвучено), композициски редуцирано на неколку големи дводимензионални сегменти (разбиени главно од човечки фигури и барокни амблематично-символични елементи). Плошиот третман, линеаризмите и експлицитноста на прикажувањето повикуваат на митски обоени

византиски акорди, додека атмосферата на мистичност, корелацијата на апстрактните простори со стилизираните претстави и интензивните бои (цинобер или кармин, кадмиумова жолта, париско-модра, зелена и сл.) го навестуваат упатувањето на авторот кон осовременување на изразот; ослободување од декоративноста, нарративноста и пренатрупаноста на композицијата. Дел од овие графики е прикажан на париската публика (на неговата самостојна изложба). Во нив критичарот Дени Роже ќе пронајде „еден прилично свечен дух... каде што доминираат кубистички црнила, пронижани со ретки комети... една борба меѓу темнината и светлината“ (Denis Roger, Dans les Galeries, Cerrefour des Arts, Paris, 5.V 1977, стр. 10.).

трансформација на конкретното во алутивно

Во натамошната генеза се врши трансформација на икониката. Човечките претстави се запоставуваат (делумно или целосно), просторот ја освојува композицијата. Вниманието е концентрирано врз промените и сензациите во пејзажот, врз компактноста на формите. Слабее интензитетот на линеарните интервенции, се нагласува антиномијата меѓу светлото и темното, а како акцент се јавува една чиста геометриска форма со крајно интровертно симболично значење. Акватинтата и литографијата (како најчести техники) мошне суптилно ги сугерираат вибрациите во просторот (Залез 1974, Секавање I, Секавање III, Легенда за Маниша, Визија, Одана светлината, Ноќ — 1975 итн.). Сега, конкретните претстави ги сведува на далечни асоцијации, мислата се насочува кон сферите на внатрешните слоеви на суштествувањето и кон некои феномени во природата.

Во учебната 1976/77 година авторот е на повеќемесечна специјализација во Париз кај познатиот Жорж Дајез — уметник со префинет индивидуален нерв и афинитет кон асоцијативно обликување на визуелните претстави. Во Франција реализира серија литографии со модифициран ликовен ракопис (Ж. Пејзаж, Мртва природа, Утро — 1977 итн.). Тие упатуваат на некакви архиетипски претстави и имагинарни пејзажи со суптилно навестени еротски елементи. Интересот е сосредоточен врз истражувањето на ликовните феномени: инициран е актот на расчистување на дилемите од нарративен и миметички карактер. Паралелно се создаваат можности за длабење по просторните слоеви (испреплетување на

планови, деформирање на перспективните пресеци и сл.). Длабочината на претставите ја добива преку суперпозиција на композициските елементи, преку транспарентноста на облиците или преку деформација на геометриските архетипови (изометриска перспектива). На тој начин, особено со користење на градиентите на светлината, ја дематеријализира претставата до степен на асоцијативност и флуидност. Ваквата визија се должи и на крајно деликатната обработка на литографската подлога (со ефекти на акварелско ткаење на материјата). Проседето што се граничи со крајна занаетска перфекција во доменот на литографијата го иницира, на места, прашањето за степенот на значењето што ѝ се придава на ликовната техника. Со тоа практично станува актуелна опасноста од преголема концентрација на уметникот врз техничко-технолошката изведба, што од своја страна, го попречува разгорот на автентичниот творечки импулс (дилема иманентна воопшто на љубљанска графичка школа). Литографиите од 1976-1979 (прикажани на неговата самостојна изложба во 1979 во Скопје) ги содржат, како ефектите од таа супериорност на литографската занаетска вештина, така и извесни сликарски конотации. Сугестијата на тродимензионалноста, „сликањето“ на плочата и алузиите на антропоморфното му даваат на пределот физиономгматски карактеристики.

„уметност која се раѓа од уметноста“, или конкретното во нов контекст

Во 1976 година Малиданов го создава делото *Прозорец*, чијшто наслов симболично го антиципира еcranот на кој или низ кој ќе се процира еден друг ликовен сензibilitет. Акватинтите што се надоврзуваат на овој цртеж во 1979 година (*Последното јаболко*, *Јаболки*, *Цреши*, итн.), како и некои комбинирани техники (*Плод*, *Метаморфоза*, *Мртва природа*) го спроведуваат натамошниот процес на редукција. Површината се сведува на монохромен фон (но богато структуриран и суптилно изнијансиран) на кој се оцртува примарната квадратна геометриска форма. Во нејзините рамки сега се сместува доминантната конкретна форма на некој плод. Длабочината ненаметливо ја сугерира со светлински градации и со варирање на големината на органската форма. На ова семејство му припаѓаат и некои акватинти и графики во техниката vernis mou од 1980 година (*Портрет Р., Оџак, Птица...*) со незначителни модификации на дел од феноменолошките слоеви.

Оваа фаза има најизразити корелации со зен — sumiye сликите на јапонските мајстори, како и со графиките на современиот уметник Хамагуши кој ја негува оваа естетика. Кои се тие ликовни допири? Станува збор за:

1. аскетската едноставност на изразот, на општиот впечаток, сведен на идеограм со алутивно значење, на никогаш до крај откриената интрига;
2. виталноста на духот кој ја анимира статичноста на формата;
3. лиричноста на ликовната дикција произлезена од флуидот и неговата „ослободеност од присуството на егото“;
4. „духот на вечната осаменост“;
5. техничката педантност и чувството за оптимална професионална одговорност. Овие точки во кои се совпаѓаат јапонскиот рационализам на ликовната емоција со творечките сознанија на Миладинов, во крајна истанца, ги сфаќам како „уметност родена од уметноста, а не од природата“, констатација на Гомбрих, која, сметам, сè почесто ќе се потврдува во натамошната историја на уметноста, без какви било пејоративни конотации, дотолку повеќе што меѓусебните проникнувања во уметноста, особено во последнава деценија се ослободени од негативни призвуци.

трансценденцијата на посебното во општо или за ликовното ослободување

Акватинтите од осумдесеттите се стремат кон уште поголема ликовна кондензација. Повеќе недоумици се расчистуваат, естетскиот став добива поцврсти контури. Визуелниот корпус се концентрира врз редуциран број композициски сегменти.. Противречноста содржана во црно-белите контрастирања се алтернира со згаснати премини. Антропоморфните обележја ја напуштаат калиграфијата на пејзажот во кој сега дејствува друг вид енергија. Некогашното носталгично-сентиментално чувство кон посебното, националното и локалното се супституира со проблемите од универзален карактер. Во имагинарните предели продолжува неодамна почнатото истражување на феноменолошките слоеви. „Пред воопшто да посака делото да го спореди со сцените од видливиот свет, уметникот сакал да создава самостојни нешта“ (Гомбрих).

Врз богато структурираната фактура на фонот бележиме графички интервенции изведени со широк замав. Неиконичноста на таа површина, односно нејзината просторност, Малиданов ја разбира со вметнување на ликовни плаформи (триаголник,

квадрат, круг) стремејќи се кон конзистентност на композицијата. Овие геометриски облици се ослободени од некогашната улога на симбол или знак (како компоненти на нарацијата). Развивајќи го на овој начин обратот на прагматичноста, тие прераснуваат во една единствена метафора — метафора на просторот и егзистентните движења во него, конципирана и визуелно и мисловно со максимална флексибилност (*Ветер, Мaska, Три- 1982; Лист 1983 итн.*). Зрелоста на ликовниот израз (како последица на чинот на ослободување од поранешната естетика) најочевидно се манифестира во решавањето на просторните прашања. Борбата со категоријата простор, започната на љубљанска Академија (и специфична за творците од тоа поднебје, притиснати меѓу Алпите) и меѓу сидовите на македонските цркви и манастири, како психичка траума се провлекува низ целото негово творештво. Затоа и ентузијазмот што го инвестира во овој проблем има таква силина и тензија. Физичката димензија на просторот ликовно ја решава преку градиентите на светлината и градиентите на големината на формите: помалите затворени површини (плошно или линеарно решени) добиваат некаква надреална конкретност и кохерентност, а големите, околните, благодарејќи на визуелната илузија што ја создава драстичната разлика во големината, вршат уште понагласена просторна експанзија. Низ оваа ликовна постапка „физичкиот“ аспект од кој се стартува, во резултантата, трансцендира во чувството за ментален простор. За таквиот впечаток придонесува и процесот на изедначувањето: меѓу бојата и светлината, рационалното и емотивното, времето и просторот, светлото и темното и сл. Она што во таа идентификација сепак останува доминантно е техничко-технолошката педантност вложена во изведувањето на акватината (која понекогаш ја комбинира со *verniss mou*). Површинскиот печат на оваа техника му овозможува постигнување како на графички вредности (широк дијапазон на растерски варијации од крупно до најситно зрно), така и на пиктурални (ширака скала на колористички нијанси), односно синтетизирање на графичко-цртачките и сликарските ефекти.

Последните графики ги содржат најубедливо симптомите на овој акт на ослободување за кој претходно стана збор. Во нив Малиданов прави отстапка и во смисла на отпечатување ограничен број примероци (главно до десет) кои колористички се неидентични. Крутиот шаблон на беспрекорната истоветност е разбиен — авторот се обидува на секој

графички лист да му даде индивидуален белег, запазувајќи ги во основа интегритетот и самостојноста на примарната матрица.

II. ЦРТЕЖ.

пробив во традиционалната нетреливост на антиномиите

Општо земено, наспоредно со графичката се одвива и цртачката активност на Димитар Малиданов. Втората ја следи познатата лексика на првата, речиси со ист временски ритам, а често и ја антиципира. Меѓутоа, не постојат драстични разлики во општата ликовна експресија. Диференцијациите ги создаваат пред сè особеностите релевантни за медиумот. Затоа и многу од констатациите изнесени за графичкиот опус на Малиданов се однесуваат и на неговиот цртеж.

Малиданов главно ја користи комбинираната техника (акварел, туш, гваш, темпера), што му овозможува поголема слобода на потегот и поспонтано раздавање на сликарската материја. Првите цртежи (*Пред огледало 1973, Залез, Ода на светлината — 1974*) ги работи со полутонови. Слободниот конструктивистички осмислен простор го анимира со кројија, чиишто генетски корени ги наоѓаме во националната културно-уметничка традиција (воини, штитови, розети, столбови, пиластри и сл.). Мекоста на фонот е контрапункт на линеарните фигуративни интервенции кои ја нагласуваат илустративната димензија на делото. Во наредните години, играта меѓу големите и малите плохи, оштрото и мекото, белото и црното, апстрактното и конкретното, го зголемуваат антагонизмот на овие елементи во композицијата. Тензијата попушта околу 1977 година кога се јавува извесно помирување меѓу споменатите ликовни конституенти (*Трансформација 1976, Пладне, Утро — 1977*), а димензиите на плохите се растегнуваат и раздаваат, стремејќи се кон единство и изедначување на помалку значајните со повеќе значајните конструктивни составки. Една цртачка епизода од 1976 година ја промовира и естетиката на графиката од тоа време — она веќе посочено сместување на екранот во фокусот на претставата и пробивот на окото во безграницоста на просторот.

Во деветтата деценија општата ликовно-естетска консталација на цртежот се менува. На површината се раѓаат неособени за овој автор судири меѓу рационалноста на геометриските структури (квадрат, правоаголник, триаголник) и експресионистичката

акционост на широкиот потег. Антагонизмот меѓу разумот и чувствата ѝ дава драматичен набој на претставата, поттикнат од контрастите на боите (најчесто топли земјани бои). Главната конфронтација се случува меѓу големата геометриска форма и нејзиниот пандан — широкиот, речиси хартунговски смел потег (*Корен, Лист — 1982; Цртеж I, Цртеж II — 1983; ЗА — 1984 и сл.*). Врз оваа подлога се изведуваат и додатни „дотерувања“, иситнети, главно исти по големина и форма, а колористички диферентни потези, кои носат нешто од духот на постмодерните струења во уметноста. Апостериорните интервенции сугерираат една условна пејзажна конфигурација. Сепак, како краен впечаток останува асоцијативната визија која го доведува во прашање дотогашниот начин на комуницирање со делата на Малиданов. Сега гледачот добива од цртежот еден елементарен почетен импулс, кој бара натамошна елаборација и толкување во неговата свест и потсвест. Познатата визуелна и идејна читливост на овој автор е супституирана со една послоевита интровертна поетика. Генезата од посебното и конкретното кон општото и универзалното (како и во графиките) е постигната и во последните цртежи, но многу поубедливо и ликовно појасно.

Сметам дека се во прашање можностите на медиумот, односно ограниченоста на графичката техника: флексибилниот карактер на цртежот сепак овозможува максимален разгор на ликовно-естетската мисла на авторот.

Размислувањата иманентни на овие дела нè водат до внатрешните простори на психичките состојби, до онаа опстојувачка низ вековите конфликтност меѓу

ерупцијата на чувствата (како симбол на слободната единка) и студенилото на рациото (како цензура на спонтаноста). Расцепот меѓу енергичниот крик на гестот и статичноста на едноставните геометриски форми повикува на вечната опозиција, на нетреливоста меѓу Орфеј (како олицетворение на радоста и среќата) и Прометеј (како херој на мачниот труд“).

Поетиката на Малиданов во последните графики и цртежи (обединувајќи ги визуелно гестуалноста близка на Ив Клајн, Џер Сулаж, или Ханс Хартунг и компактниот квадрат на Казимир Малевич или разлеаниот на Марк Ротко), сепак не ги помирива спротивностите, ниту го решава проблемот меѓу доброто и лошото — слободата и ропството (изразено преку светло-темниот контраст), а впрочем таква задача уметникот не си ни поставил, но таа проблематика решително ја поставил на дневен ред со ликовна смелост до пред неколку години туѓа на неговиот креативен сензibilitет. Процесот е започнат, а на Малиданов му преостанува натаму да длаби во бездната на посочените дилеми — врсници на нашата цивилизација.

Ако се обидеме да извлечеме некаков синтетички заклучок за неговата досегашна творечка активност, не ќе можеме да ја заобиколиме констатацијата, дека Малиданов е творец кој дошол до некаква урамнотежена „експлоатација“ на сензациите поттикнати од комплексноста на сопственото поднебје и на сознанијата од поопшт карактер, црпени во еден поуниверзален простор.

Соња Абаџиева Димитрова

I. GRAFIKA

U poređenju sa drugim likovnim oblastima, grafika, bez obzira na njen fleksibilan karakter, poznaje mnogo manje eksperimenata, inovacija i iznenadenja — ostaje manje više u okvirima tradicionalnih i već akademski utvrđenih pravila, iako se, de facto, sa svojom posebnom semantičkom strukturom, specifičnom tehnologijom i likovnošću izborila za ravnopravan tretman i status u odnosu na druge likovne discipline.

Kao što postoje diferencijacije u razvoju svetske vis à vis jugoslovenske grafike, tako postoje i određene karakteristike u evoluciji makedonske produkcije u ovom domenu, koje je odvajaju od nekih drugih kulturnih sredina u SFRJ. Ako u nekim našim republikama postoji predilekcija za izvesne likovno-estetske orientacije (simbolično-znakovna u slovenačkoj grafici, nadrealističko-fantastična u srpskoj i geometrijski racionalizam u hrvatskoj), u našoj Republici, i pored niza drugih nastojanja, uporedo postoje i svi spomenuti pravci koji se razvijaju bez davanja prioriteta bilo kome od njih. Ova širina opredeljenja je pre svega rezultat likovnog formiranja naših grafičara u različitim republičkim centrima, odakle nose ne samo savladan zanat već i neka relevantna likovna obeležja i nastojanja tih sredina.

„prošlost je ono što ne prolazi“

andrić

U ovom smislu likovni počeci Dimitra Malidanova su veoma karakterističan primer sintetičkog spoja makedonskih kulturnoistorijskih i umetničkih segmenata i amblematično-stilizovane leksičke ljubljanske grafičke škole.

U suštini, kod njega se traganje za sopstvenim umetničkim identitetom odvija u jednoj postepenoj i stalzenoj liniji, antagonistički postavljenoj u odnosu na

nekritička, često pomodna praćenja dnevnih trendova u likovnoj umetnosti.

Današnjem renomeu i grafičkom izrazu Malidanova prethode „boravci“ u nekoliko plastičnih medijuma. U Školi za primenjenu umetnost u Skoplju, na beogradskoj Akademiji za primenjenu umetnost (1 godina) usavršava keramiku, na ljubljanskoj Akademiji za likovnu umetnost diplomira na odseku za slikarstvo u klasi profesora Gabrijela Stupice (1972), a specijalku završava na istoj akademiji na odseku za grafiku kod profesora Marjana Pogačnika (1975). Ovaj kaleidoskop interesovanja (kao što ćemo kasnije videti) anticipira njegovo specifično shvatanje grafičke discipline, otvoreno ka proširenim dimenzijama, ka interferencijama plastičnih umetnosti.

Horizonti njegove recepcije protežu se ne samo na neposredno pedagoško delovanje njegovih profesora (G. Stupica, M. Pogačnik, Zvest Apolonio) već i uopšte na celokupnu ljubljansku likovnu klimu (Riko Debenjak, Janez Bernik, France Mihelič, Vladimir Makuc i dr.), na njenu bogatu tradiciju u grafičkom domenu. Prvi drvorezi i litografije Malidanova (*Vitez pred vratima, Vrata I, Cveće, Stari poljelej, Uznenirenost — 1972; Triptih, Mlad vojnik, Triptih i vreme — 1973 itd.*) temelje se na razradi introvertnog znakovnog sistema ove škole (sa predilekcijom uglavnom na zatvorene, dekorativne, usitnjene kompozicijske segmente i na istraživanje prostora), kao i na okupiranost nacionalnim, umetničkim slojevima iz prošlosti. Odmah da naglasimo da su solidna zanatska metodologija, širok spektar korišćenih grafičkih tehnika i uopšte visok profesionalizam poneseni sa ljubljanske Akademije permanentno prisutni u dosadašnjem njegovom stvaralaštvu, cizelirajući se kroz proces njegovog neprekidnog likovnog istraživanja. Morfološke konotacije, preuzete uz jedan kritički selektivan akt iz slovenačkog likovnog podneblja, u grafičkom opusu Malidanova su u bliskim relacijama sa

većinom slovenačkih umetnika. Za poetiku M. Pogačnika i V. Makuca vezuju ga dvodimenzionalne predstave, dekorativno „aranžirani“ znaci i zvuk simbolične atmosfere; sa R. Debenjakom vežu ga razmišljanja o prostoru i prođor svetlosti; sa Dževadom Hozom organizacija kompozicije; sa J. Bernikom kaligrafija transponovane tradicije pisanog znaka; sa F. Mihelićem afinitet prema mitologiji predaka. Ovi su podsticaji, sa druge strane, u korelaciji sa ikonikom srednjovekovne estetike u Makedoniji. U dodiru ovih vremena i prostora otvara se proces individualne stvaralačke razrade, u kojoj je već besmisleno tražiti i objašnjavati bliskosti i izvore, utoliko pre što „Već smo odavno uvideli da se umetnost ne rađa u praznom prostoru, da nijedan umetnik nije nezavisan od svojih prethodnika i uzora, da je on ne manje od naučnika i filozofa deo specifične tradicije i stvara u datom delokrugu problema“ (Ernst Kris, Psihoanalitička istraživanja u umetnosti, citiran kod E. Gombriha, Umetnost i iluzija, Nolit, Beograd, 1984, str. 39).

Usredsređivanje na specifičnosti makedonske arhitekture, slikarstva (freske i ikone), mozaika i uopšte na crkvenu ornamentiku enterijera u stvari predstavlja memoriranje autorovog vremena utkanog u višemesecna restauriranja naših kulturnoistorijskih spomenika. Ove podsticaje, potkrepljene spomenutom grafičkom edukacijom, Malidanov stavlja u nov kontekst, prelama ih kroz savremenu viziju egzistencije, da bi počeo da formuluje sopstvenu likovnu izražajnost. U konstelaciji ovih saznajnih parametara, estetiku njegovih grafika (do 1976) treba tumačiti kao evokaciju kulturne prošlosti (koloristički jasno i taktilno snažno ozvučeno), kompozicijski reducirano na nekoliko velikih dvodimenzionalnih segmenata (razbijenih uglavnom ljudskim figurama i baroknim amblesmatično-simboličnim elementima). Plošnost, linearizmi i eksplisitnost prikazivanja pozivaju se na mitski obojene vizantijske akorde, dok atmosfera mističnosti, korelacija apstraktnih prostora sa stilizovanim predstavama i intenzivnim bojama (cinober i karmin, kadmijum žuta, parisko-plava, zelena i sl.) nagoveštavaju autorovu usmerenost ka osavremenjavanju izraza: oslobođanje od dekorativnosti, narativnosti i prenatrpanosti kompozicije. Deo ovih grafika prikazan je pariskoj publici (na autorovoj samostalnoj izložbi u F.I.A.P., 1977). U njima će kritičar Deni Rože pronaći „jedan prilično svečan duh... gde dominiraju kubistička crnila, prožeta retkim kometama... jedna borba između tame i svetlosti“ (Denis Roger, Dans les Galeries, Carrefour des Arts, Paris, 5.V 1977 str. 10).

transformacija konkretnog u aluzivno

U daljoj genezi vrši se transformacija ikonike. Ljudske predstave se zapostavljaju (delimično ili potpuno), prostor osvaja kompoziciju. Pažnja je koncentrisana na promene i senzacije u pejzažu, na kompaktnost formi. Slabi intenzitet linearnih intervencija, naglašava se antinomija između svetlo-tamnog, a kao akcenat se javlja jedna čista geometrijska forma krajnje introvertnog simboličnog značenja. Akvatinta i litografija (kao najčešće tehnike) veoma suptilno sugerisu vibracije u prostoru (Zalazak, 1974; Sećanje I, Sećanje III, Legenda o Maniši, Vizija, Oda svetlosti, Noć — 1975 itd.). Konkretnе predstave sada svodi na daleke asocijacije, misao se usmerava ka sferama unutarnjih slojeva bivstvovanja i ka nekim fenomenima prirode.

Školske 1976/77 godine autor je na višemesecnoj specijalizaciji u Parizu kod poznatog Žorža Dajeza — umetnika sa istančanim individualnim nervom i afinitetom za asocijativno oblikovanje vizuelnih predstava. U Francuskoj realizuje seriju litografija sa modificiranim likovnim rukopisom (Ž, Pejzaž, Mrtva priroda, Jutro — 1977 itd.). One upućuju na neke arhetipske predstave i imaginarne pejzaže sa suptilno nagoveštenim erotskim elementima. Interes je usredsređen na istraživanje likovnih fenomena: iniciran je akt rasčišćavanja dileme narativnog i mimetičkog karaktera. Paralelno se stvaraju mogućnosti za produbljivanje prostornih slojeva (preplitanje planova, deformisanje perspektivnih preseka i sl.). Dubinu predstava dobija preko superpozicija kompozicijskih elemenata, preko transparentnosti oblika ili preko deformacija geometrijskih arhetipova (izometrijska perspektiva). Na taj način, posebno korišćenjem gradacije svetlosti, dematerijalizuje predstavu do stepena asocijativnosti i fluidnosti. Ovakva vizija duguje krajnje delikatnoj obradi litografske podloge (sa efektima akvarelskog tkanja materije). Prosede koje graniči sa krajnje zanatskom perfekcijom u domenu litografije, na pojedinim mestima inicira pitanje o stepenu značenja koje se pridaje likovnoj tehnici. S tim praktično postaje aktuelna opasnost od prevelikog koncentrisanja umetnika na tehničko-tehnološko izvođenje, što sa svoje strane remeti rasplamsavanje autentičnog stvaralačkog impulsa (dilema koja je imanentna ljubljanskoj grafičkoj školi). Litografije iz 1976-1979 (prikazane na autorovoj samostalnoj izložbi u Skoplju 1979) sadrže, kako efekte te superiornosti

litografske zanatske veštine, tako i izvesne slikarske konotacije. Sugestija trodimenzionalnosti, „slikanje“ na ploči i aluzija antropomofornog, daju predelu fiziognomske karakteristike.

„umetnost koja se rada iz umetnosti“, (ernst gombrih)
ili konkretno u novom kontekstu

Godine 1976 Malidanov stvara delo *Prozor*, čiji naslov simbolično anticipira ekran na kome ili kroz koji će se projektovati jedan drugi likovni senzibilitet. Akvatinte iz 1979 godine koje se nadovezuju na ovaj crtež (*Poslednja jabuka, Jabuke, Trešnje*, itd.), kao i neke kombinovane tehnike (*Plod, Metamorfoza, Mrtva priroda*) sprovode dalji proces redukcije. Površina se svodi na monohroman fon (no bogato strukturisan i suptilno iznijansiran) na kome se ocrtava primarna kvadratna geometrijska forma. U njenim se okvirima sada postavlja dominantna konkretna forma nekog ploda. Dubinu nemametljivo sugeriše svetlosnim gradacijama i variranjem veličine organske forme. Ovoj familiji pripadaju i neke akvatinte i grafike u tehnicu vernis mou iz 1980 godine (*Portret, R, Odžak, Ptica...*) sa malim modifikacijama jednog dela fenomenoloških slojeva. Ova faza ima najizrazitije korelacije sa zen-symiyе slikama japanskih majstora, kao i sa grafikama savremenog umetnika Hamagušija, koji neguje ovu estetiku. Koje su to dodirne tačke? Radi se o:

- asketskoj jednostavnosti izraza, opšteg utiska, svedenog na ideogram aluzivnog značenja, na nikada do kraja otkrivenu intrigu;
- vitalnosti duha koji animira statičnost forme;
- liričnosti likovne dikcije proizišle iz fluida i njegove „oslobodenosti od prisustva ega“;
- „duhu večne usamljenosti“;
- tehničkoj pedantnosti i osećanju za optimalnu profesionalnu odgovornost.

Ove tačke u kojima se stiču japanski racionalizam likovne emocije sa stvaralačkim saznanjem Malidanova, u krajnjoj instanci, shvatam kao „umetnost rodenu iz umetnosti, a ne iz prorode“ — konstatacija Gombriha koja će se, mislim, sve češće potvrđivati u daljoj istoriji umetnosti, bez bilo kakvih pejorativnih konotacija, utoliko pre što su međusobna prožimanja u umetnosti, posebno u poslednjoj deceniji, oslobođena negativnih prizvuka.

transcendencija posebnog u opštem ili o likovnom oslobođanju

Akvatinte iz osamdesetih teže još većoj likovnoj kondenzaciji. Veći broj nedoumica se raščišćava, estetski stav dobija čvršće konture. Vizuelni korpus se koncentriše na reduciran broj kompozicijskih segmenata. Zagasiti prelazi se javljaju kao alternativa protivrečnostima sadržanim u crno-belim kontrastima. Antropomorfna obeležja napuštaju kaligrafiju pejzaža u kome sada deluje druga vrsta energije. Nekadašnji nostalgično-sentimentalni osećaj prema posebnom, nacionalnom i lokalnom supstituiše se problemima univerzalnog karaktera. U imaginarnim predelima nastavlja se nedavno započeto istraživanje fenomenoloških slojeva. „Pre no što je uopšte poželeo da delo uporedi sa prizorima iz vidljivog sveta, umetnik je htio da stvara samostalne stvari“ (Gombrih).

Na bogato strukturiranoj fakturi fona zapažamo grafičke intervencije izvedene širokim zamahom. Neikoničnost te površine, odnosno njenu prostornost Malidanov razbija umetanjem likovnih praformi (trougao, kvadrat krug) težeći ka konzistentnosti kompozicije. Ovi geometrijski oblici oslobođeni su nekadašnje uloge simbola ili znaka (kao komponente naracije). Lomeći na ovaj način obruč pragmatičnosti, oni prerastaju u jednu jedinstvenu metaforu — metaforu prostora i egzistentnih kretanja u njemu, koncipiranih i vizuelno i misaono sa maksimalnom fleksibilnošću (Vetar, Maska, Tri — 1972; List — 1973 itd.). Zrelost likovnog izraza (kao posledica oslobođanja od ranije estetike) najočiglednije se manifestuje u rešavanju prostornih pitanja. Borba sa kategorijom „prostor“, započeta na ljubljanskoj Akademiji (i specifična za stvaraoce tog podneblja, pritisnutih među Alpima i među zidovima makedonskih crkava i manastira), provlači se kao psihička trauma kroz celokupno njegovo stvaralaštvo. Zbog toga i entuzijazam investiran u ovaj problem ima takvu jačinu i tenziju. Fizičku dimenziju prostora likovno rešava preko gradacija svetlosti i gradjenata veličine formi: manje zatvorene površine (plošno ili linearno rešene) dobijaju nekakvu nadrealnu konkretnost i koherenciju, a veće, okolne, zahvaljujući vizuelnoj iluziji koju stvara drastična razlika u veličini, vrše još naglašenju prostornu ekspanziju. Kroz ovakav likovni postupak „fizički“ apspekt od koga se polazi, u rezultanti, transcendiru u osećanje za mentalni prostor. Takvom utisku doprinosi i proces izjednačavanja: između boje i svetlosti, racionalnog i emotivnog, vremena i prostora, svetlog i tamnog i sl. Ono što u toj identifikaciji ipak ostaje dominantno jeste

tehničko-tehnološka pedantnost u izvođenju akvatinte (koju ponekad kombinuje sa vernis mou). Površinski otisak ove tehnike omogućuje mu postizanje kako grafičkih vrednosti (širok dijapazon rasterskih varijacija od krupnog do najsitnijeg zrna), tako i pikturnalnih (široka skala kolorističkih nijansi) odnosno sintetisanje grafičko-crtačkih i slikarskih efekata. Poslednje grafike najubedljivije sadrže simptome onog akta oslobadanja o kome je prethodno bilo reči. U njima Malidanov pravi ustupak i u smislu otiskivanja ograničenog broja primeraka (uglavnom do 10) koji su koloristički neidentični. Krut šablon besprekorne istovetnosti je razbijen — autor pokušava da svakom grafičkom listu dâ individualno obeležje, zadržavajući u osnovi integritet i samostalnost primarne matrice.

II. CRTEŽ

prodor u tradicionalnu netrpeljivost antinomija

Uopšte uzev, uđoredo sa grafičkom odvija se i crtačka aktivnost Dimitra Malidanova. Druga gotovo istim vremenskim ritmom sledi poznatu leksiku prve, a često je i antcipira. Međutim, ne postoje draštične razlike u opštoj likovnoj ekspresiji. Diferencijacije pre svega čine obeležja relevantna samom mediju. Zbog toga se mnoge konstatacije o grafičkom opusu Malidanova odnose i na njegov crtež.

Malidanov koristi uglavnom kombinovanu tehniku (akvarel, tuš, gvaš, tempera), što mu omogućuje veću slobodu poteza i sponatanije razvijanje slikarske materije. Prve crteže (Ispred ogledala — 1973, Zalazak, Oda svetlosti — 1974) radi u polotonovima. Slobodan konstruktivistički osmišljen prostor animira krokijem, čije genetske korene nalazimo u nacionalnoj kulturno-umetničkoj tradiciji (ratovi, štitovi, rozete, stubovi, pilastri itd.). Mekoća fona je kontrapunkt linearnim figurativnim intervencijama koje naglašavaju ilustrativnu dimenziju dela. Narednih godina, igra velikih i malih ploha, oštrog i mekog, belog i crnog, apstraktног и konkretnог, uvećava antagonizam ovih elemenata u kompoziciji. Tenzija popušta oko 1977. kada se javlja izvesno pomirenje među spomenutim likovnim konstituentima (Transformacija — 1976, Podne, Jutro — 1977), a dimenzije ploha se rastežu i razdvajaju, težeći jedinstvu i izjednačavanju sastavaka manjeg ili većeg značaja. Jedna crtačka epizoda iz 1976. promoviše i estetiku grafike toga vremena — ono već spomenuto

smeštanje ekrana u žiju predstave i prodor oka u bezgraničnost prostora.

U devetoj deceniji menja se opšta likovno-estetska konstelacija crteža. Izbijaju na površinu za ovog autora netipični sudari između racionalnosti geometrijskih struktura (kvadrat, pravougaonik, trougao) i ekspresionističke akcionosti širokog poteza. Antagonizam između razuma i osećanja daje predstavi dramatičan naboј, podstaknut i kontrastima bojâ (najčešće tople zemljane boje). Glavna konfrontacija se odvija između velike geometrijske forme i njenog pandana — širokog, takoreći hartungovski smelog poteza (Koren, List — 1972; Crtež I, Crtež II — 1973; 3 A — 1984 i sl.). Na ovoj podlozi izvode se i dodatna „doterivanja“: usitnjeni, uglavnom iste veličine i forme, a koloristički differentni potezi koji nose nešto od duha postmodernističkih strujanja u umetnosti. Apostorne intervencije sugerisu jednu uslovnu pejzažnu konfiguraciju. Ipak, kao kranji utisak, ostaje asocijativna vizija koja dovodi u pitanje dotadašnji način komuniciranja sa delom Malidanova. Sada, posmatrač dobija sa crteža elementaran početan impuls, koji iziskuje dalju elaboraciju i tumačenje u njegovoj svesti i podsvesti. Poznata vizuelna i idejna čitljivost ovog autora supstituisana je jednom slojevitom introvertnom poetikom. Geneza od posebnog i konkretnog ka opštem i univerzalnom (kao i u grafikama) postignuta je i poslednjim crtežima, ali mnogo ubedljivije i likovno jasnije. Mislim da su u pitanju mogućnosti medijuma, odnosno ograničenost grafičke tehnike: fleksibilan karakter crteža ipak omogućuje maksimalno rasplamsavanje autorove likovno-estetske misli.

Razmišljanja imanetna ovim delimа vode nas ka unutrašnjim prostorima psihičkih stanja, ka onom večno prisutnom konfliktu između erupcije osećanja (kao simbola slobodne jedinke) i hladnoće racija (kao cenzure spontanosti). Raskol između energičnog krika gesta i statičnosti jednostavnih geometrijskih formi ukazuju na večitu opoziciju — na netrpeljivost između Orfeja (kao oličenja radosti i sreće) i Prometeja (kao heroja mukotrpnog rada).

Poetika Malidanova u poslednjim grafikama i crtežima (ujedinjavajući vizuelnu gestualnost blisku radovima Iva Klajna, Pjera Sulaža ili Hansa Hartunga i kompaktan kvadrat Kazimira Malevića ili razliven Marka Rotka) ipak ne pomiruje suprotnosti, niti rešava problem dobra i zla

— slobode i ropsstva (izražen preko svetlo-tamnih kontrasta). U stvari, takav zadatak umetnik i nije sebi postavio, ali je tu problematiku odlučno postavio na dnevni red sa takvom likovnom smelošću koja je pre nekoliko godina bila strana njegovom kreativnom senzibilitetu. Proces je započeo, a Malidanovu preostaje da i nadalje kopat po bezdanu navedenih dilema — vršnjaka naše civilizacije.

Ako pokušamo da izvedemo nekakav sintetički zaključak o njegovoj dosadašnjoj stvaralačkoj aktivnosti, nećemo moći da zaobiđemo konstataciju da je Malidanov stvaralač koji je došao do izvesne uravnotežene „eksploatacije“ senzacija podstaknutih kompleksnošću sopstvenog podneblja i saznanjima opštijeg karaktera (crpljenim u jednom univerzalnijem prostoru).

Sonja Abadžieva-Dimitrova

DRAWINGS AND GRAPHIC ART OF DIMITAR MALIDANOV

Summary

Dimitar Malidanov (1946) is a graphic artist with the highest graphic experience in SR Macedonia (a student of Prof. Pogachnik at the Academy of Arts in Ljubljana). In the beginning of the 70-ies he worked on and presented simultaneously almost all known graphic techniques (aquatint, etching, lithography, wood engraving, vernis mou, serigraphy...). His first works bear influences from the Slovenian graphic scene, but soon he surpasses them, preserving only the artistic superiority, on which he further builds his own aesthetic. Graphic works dating from that period are based on reminiscences of the cultural and historical past of Macedonia, on Macedonian tradition, conveying it through figurative associations and symbols (Samoil's Messenger — 1972; Gate I, Honouring the Chandellier, Triptych and Time — 1973). His later works show bigger refinement so that both technique and artistic structure are more engaged in contemporary iconography and in searching phenomenological layers (Sunset, Ode to Light — 1974; Reminiscence, A Flower in Exile — 1975). Visually the figurative elements of the content do not serve as a starting point. Inserting imaginary-fantastic ideas, Malidanov dematerializes the concrete and creates a new vision with his own insights, laws and messages.

In the following years he rationalizes the landscape and images in general, he tightens the composition (Landscape, A Bird — 1976). Starting from 1977 he softens the drawing again, the attention is focused on

the effects of light, on space overlapping, where erotic and surrealistic elements appear also (Morning, Vision, Window — 1977). A synthesis of the expression is presented in the subtly created aquatints (The Last Apple, Cherries, — 1977). The art of his procédé is in accordance with the refined nostalgic, elegiac tones of his quiet, poetic way of presentation.

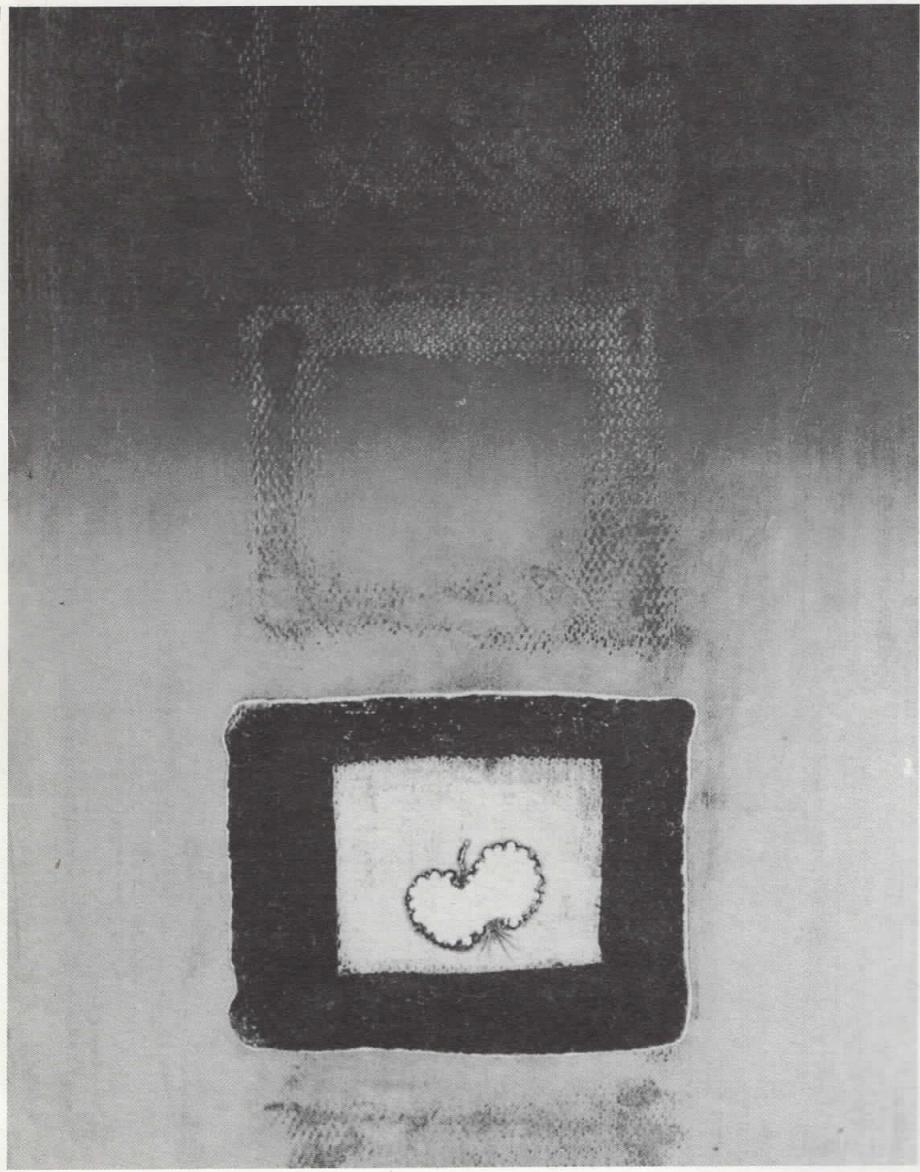
The 80-ies bring about changes in the general artistic and aesthetic constellation in both drawings and graphic works. Artistic elements become completely simplified. Evident are clashes between the rationality of geometric forms and expressionistic action of the wide stroke. The antagonism between ratio and emotion gives the presentation a dramatic impact, intensified by contrasts of colour. On the simplified structure of the composition the author intervenes with strokes of pure colours, which imply some post-modern trends. In his works (Rot, Leaf — 1982; Drawing I, Drawing II — 1983 etc.). Malidanov has achieved a transformation of the particular and concrete into the general and universal. This refers to his drawings and graphic works as well, with some small variations.

Malidanov is an artist who has achieved an equilibrium in "exploiting" sensations deriving from the complexity of his own land and from the knowledge of a more general character, put into a more universal space.

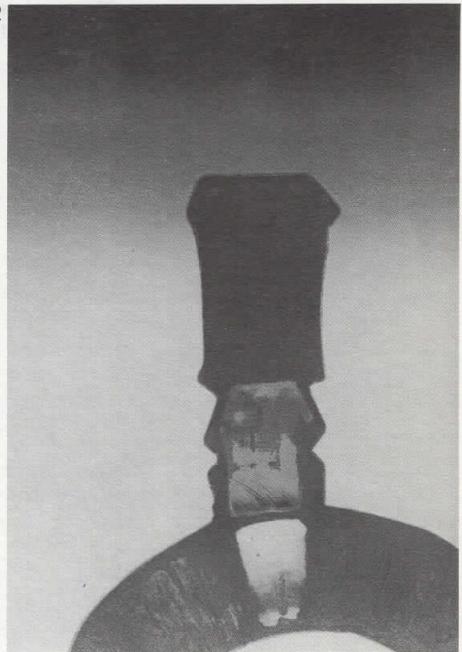
Sonja Abadžieva Dimitrova

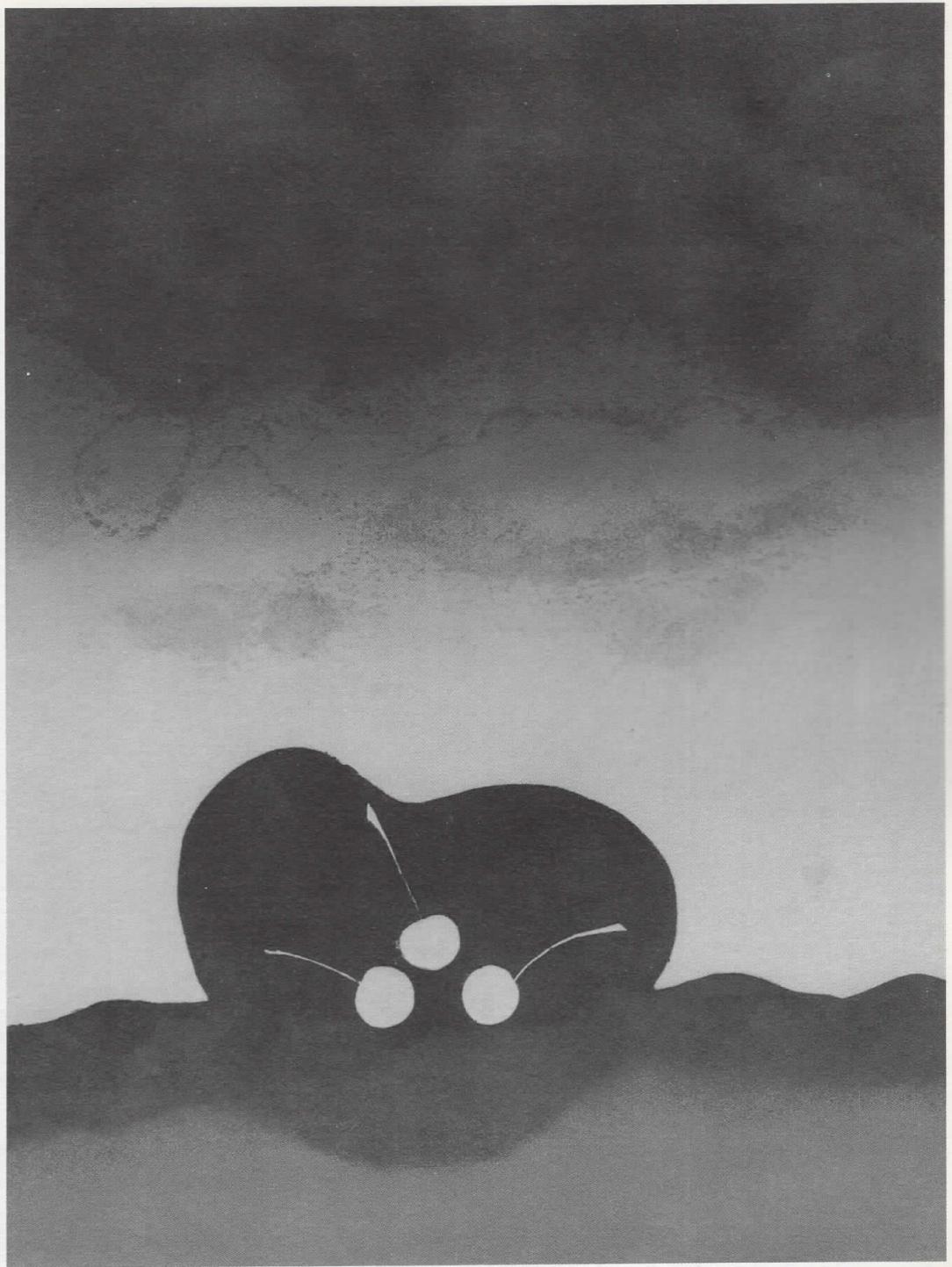
РЕПРОДУКЦИИ
REPRODUKCIJE
REPRODUCTIONS

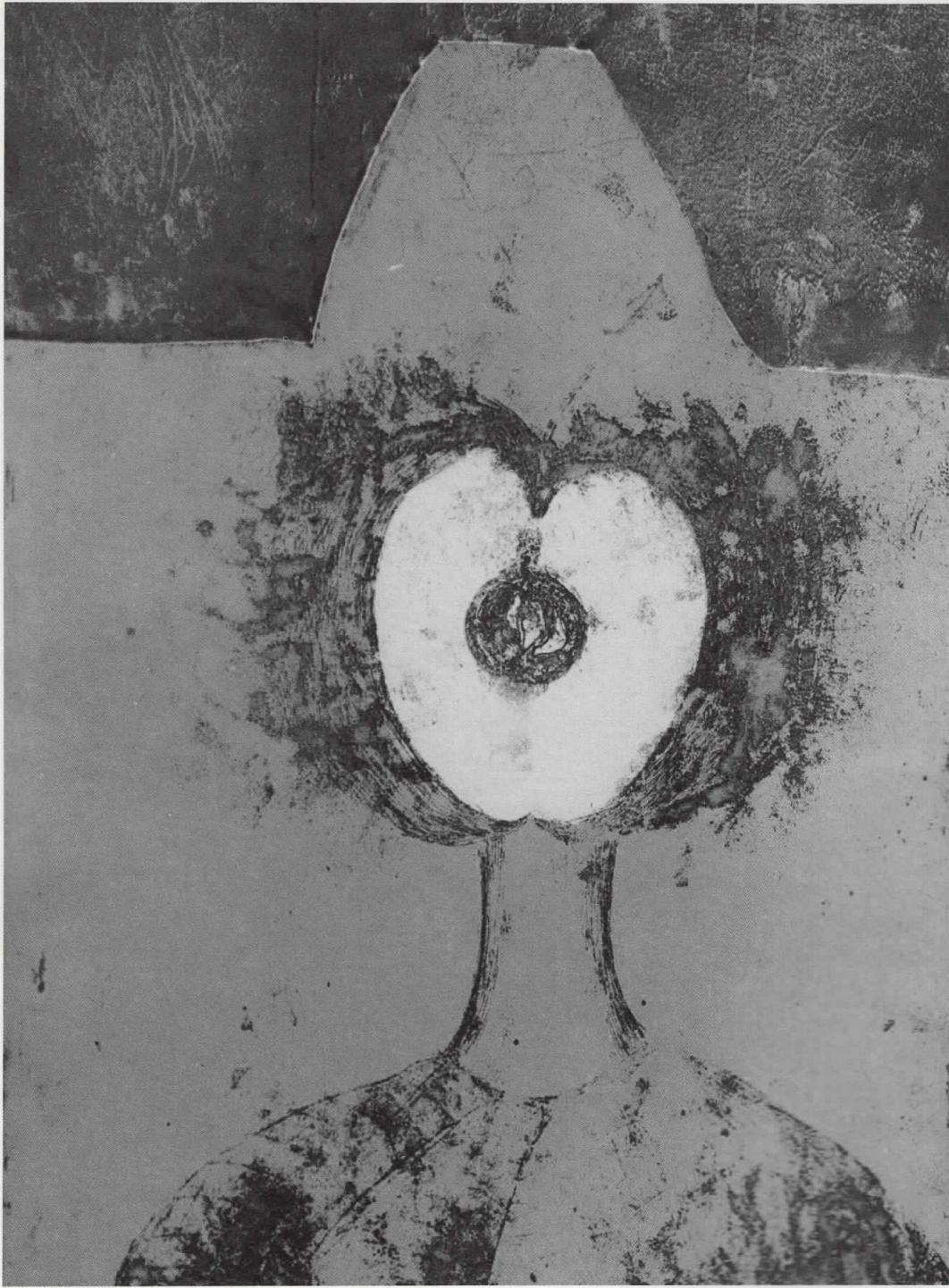
1

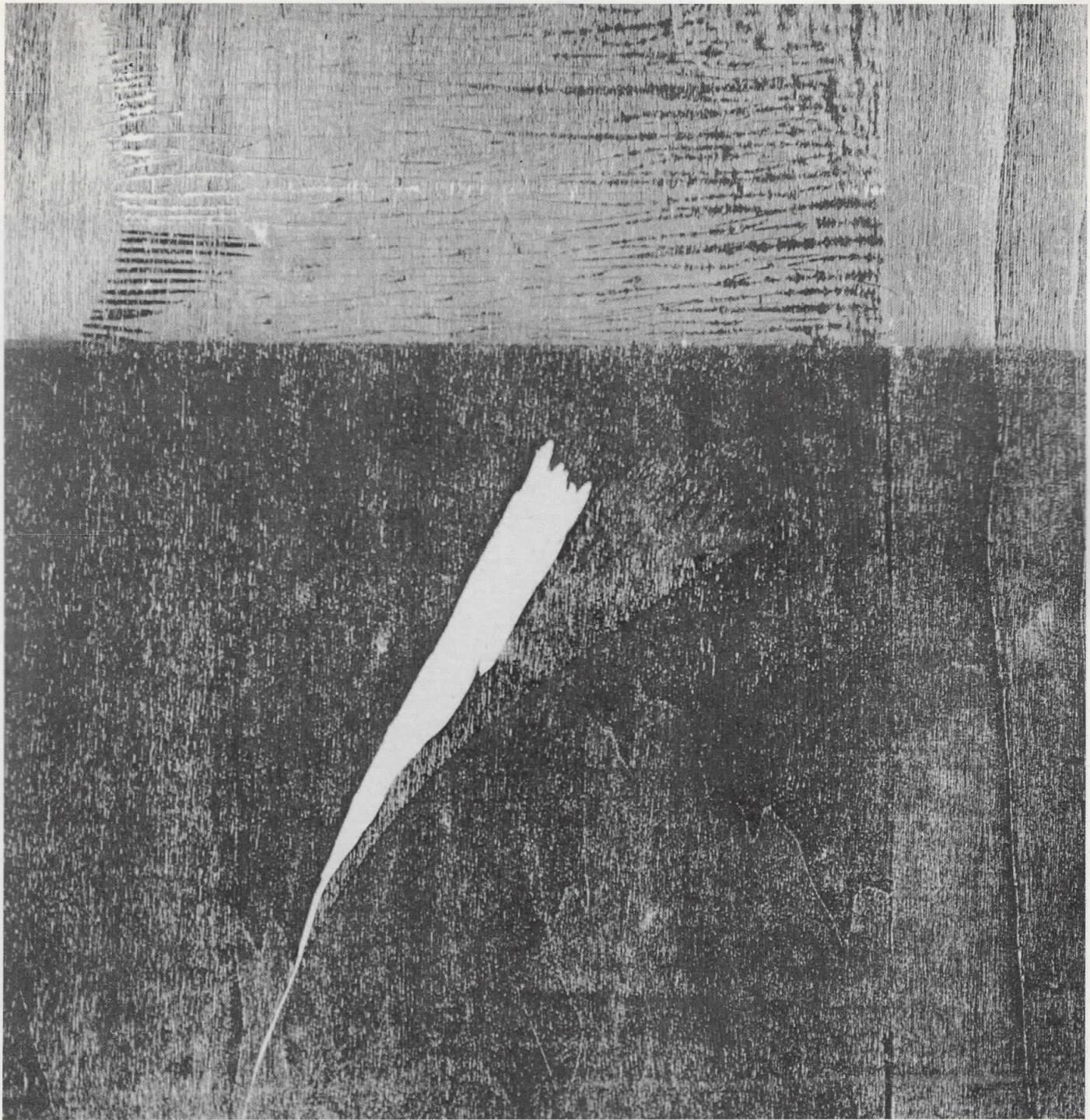

2

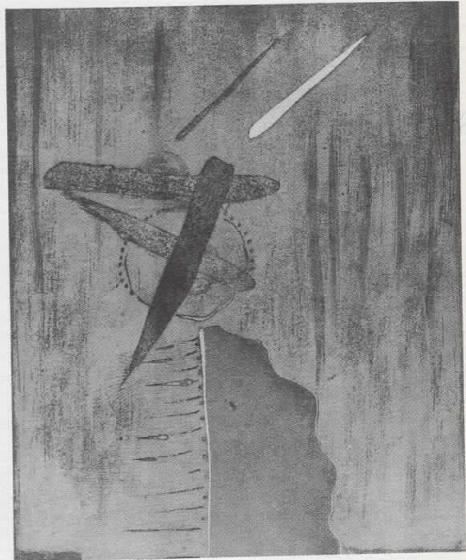

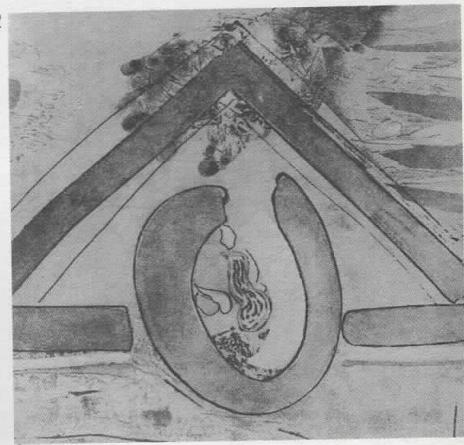
10

12

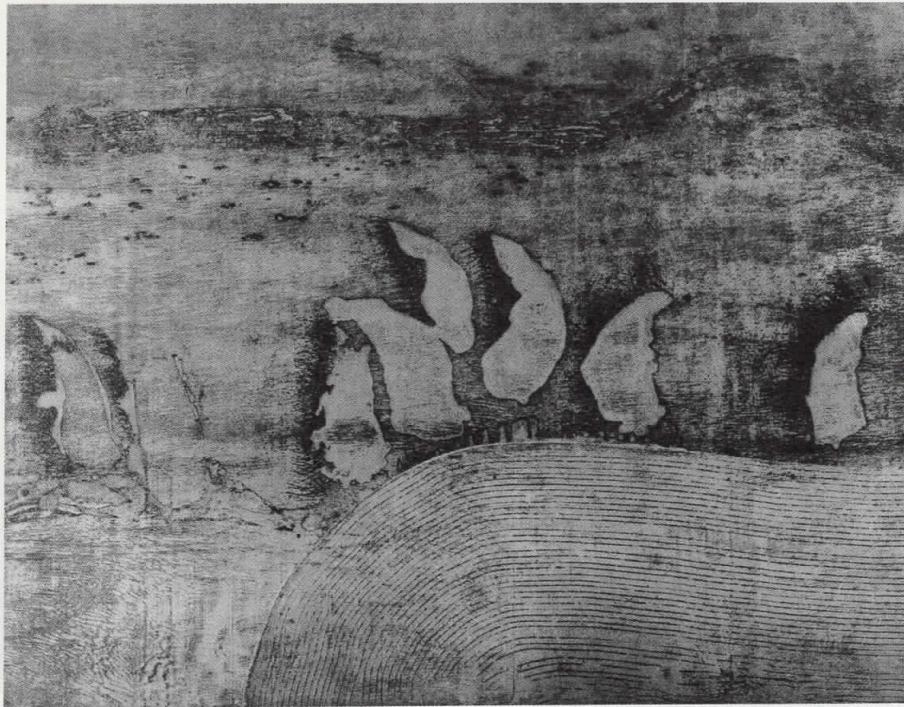

22

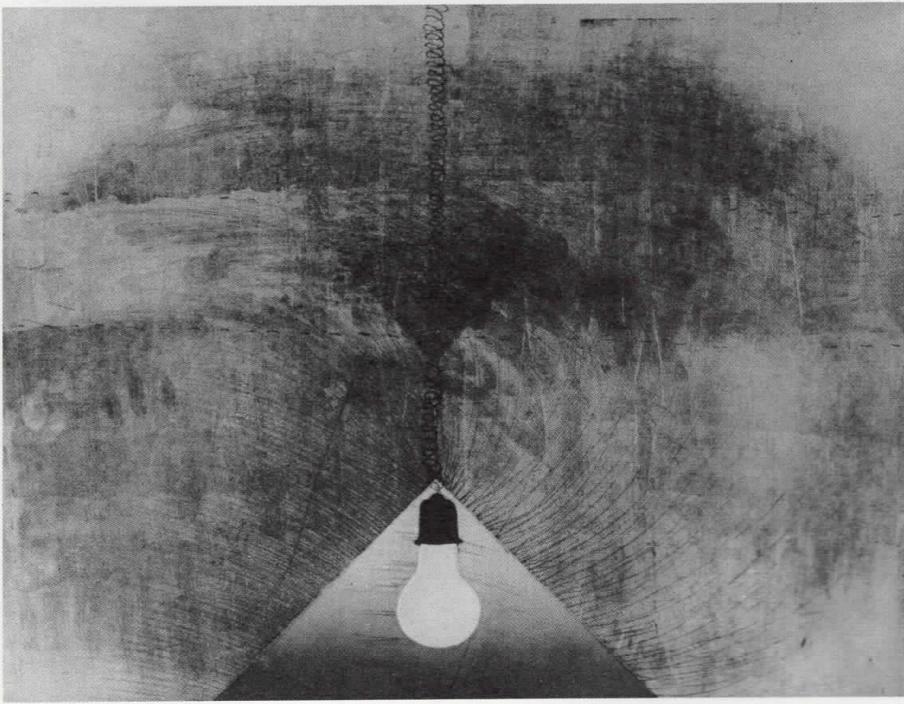

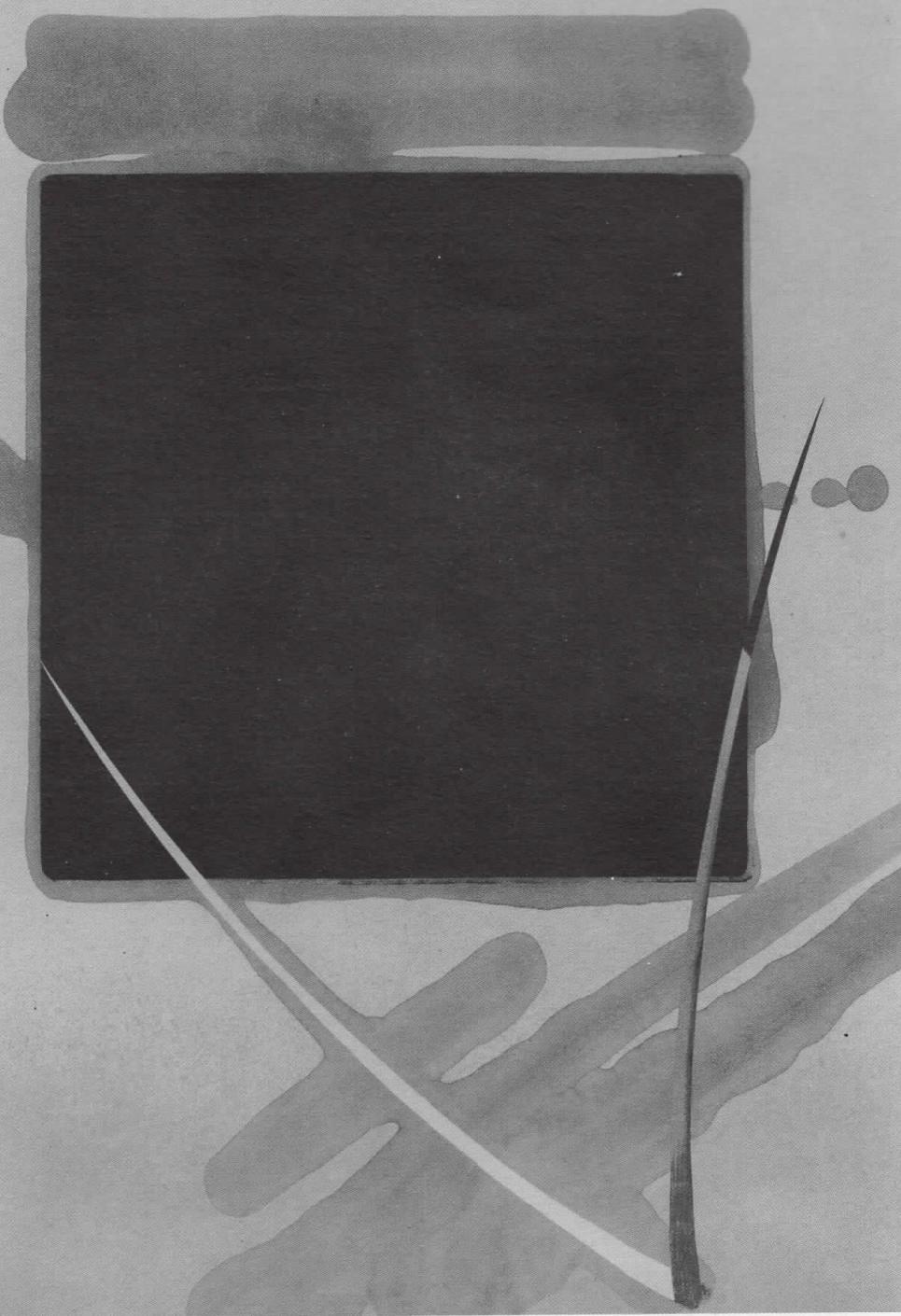
15

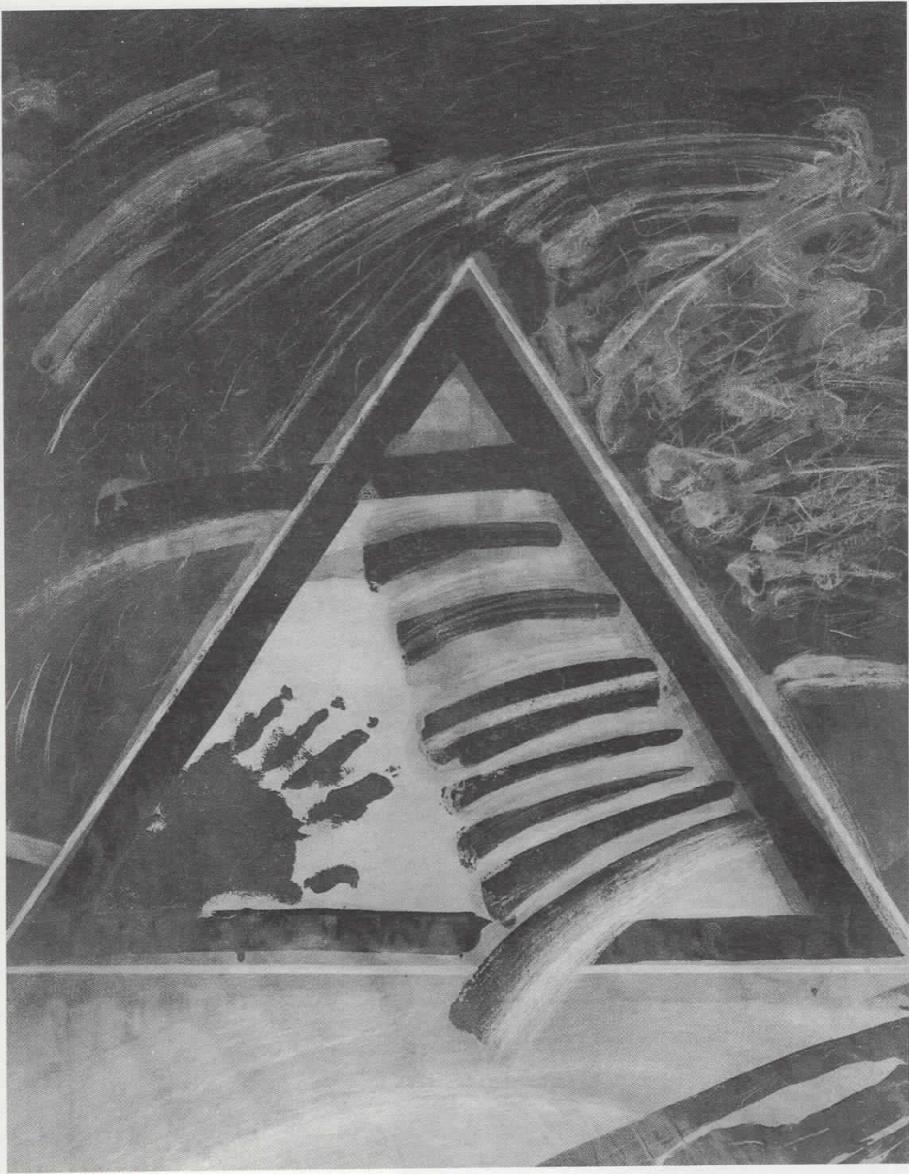
21

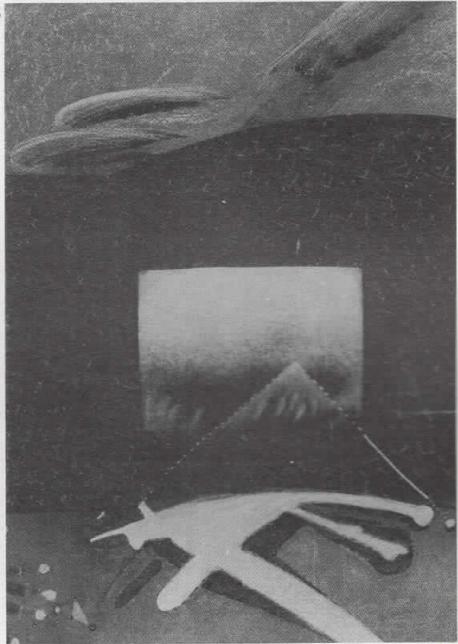

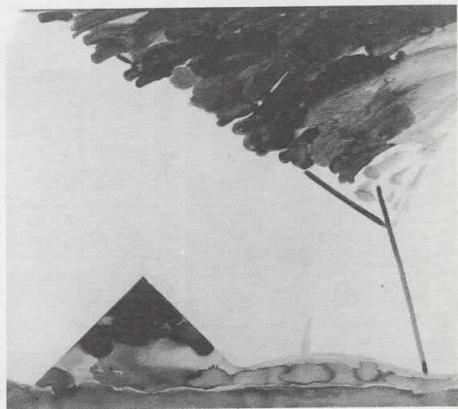
29

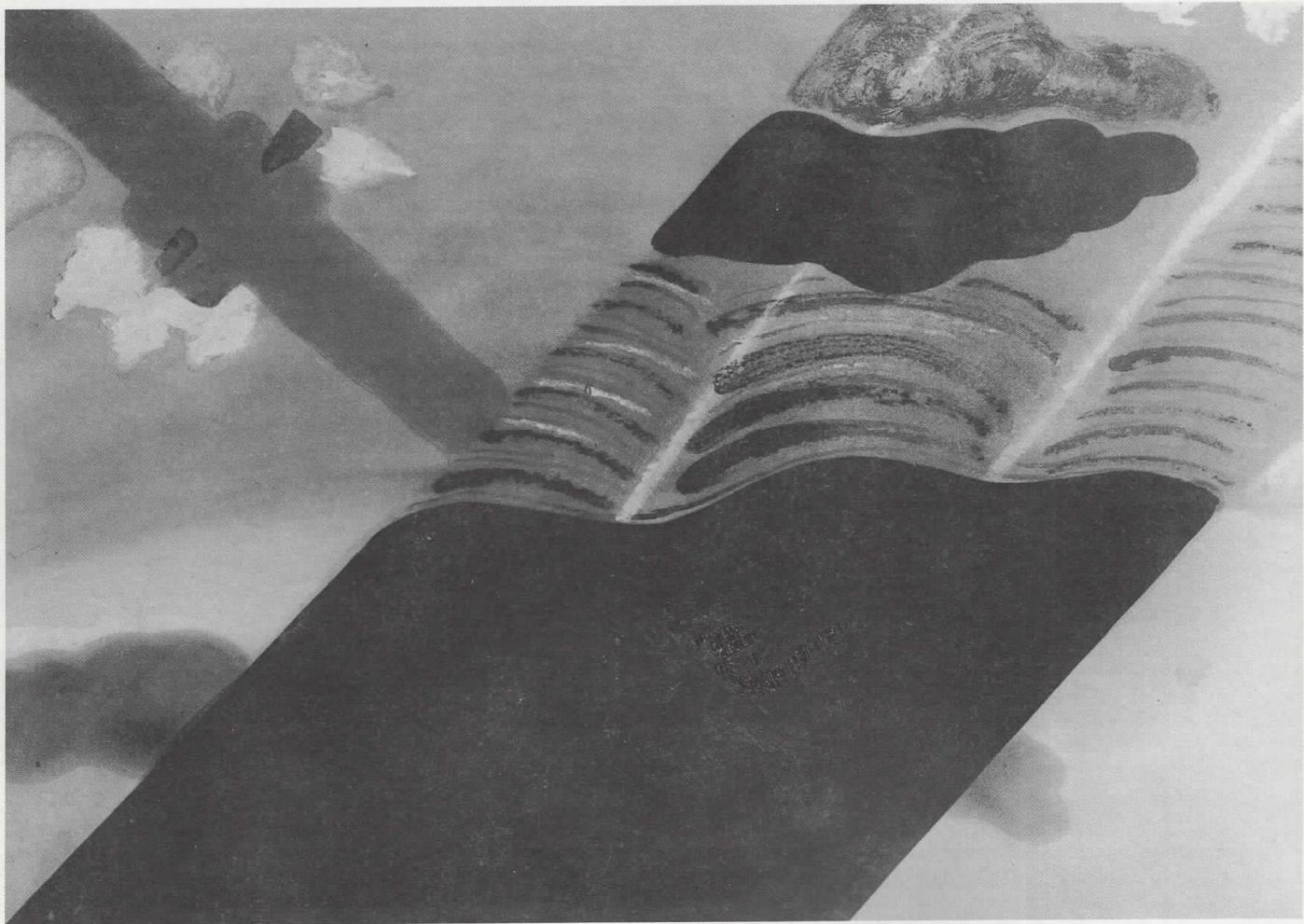

28

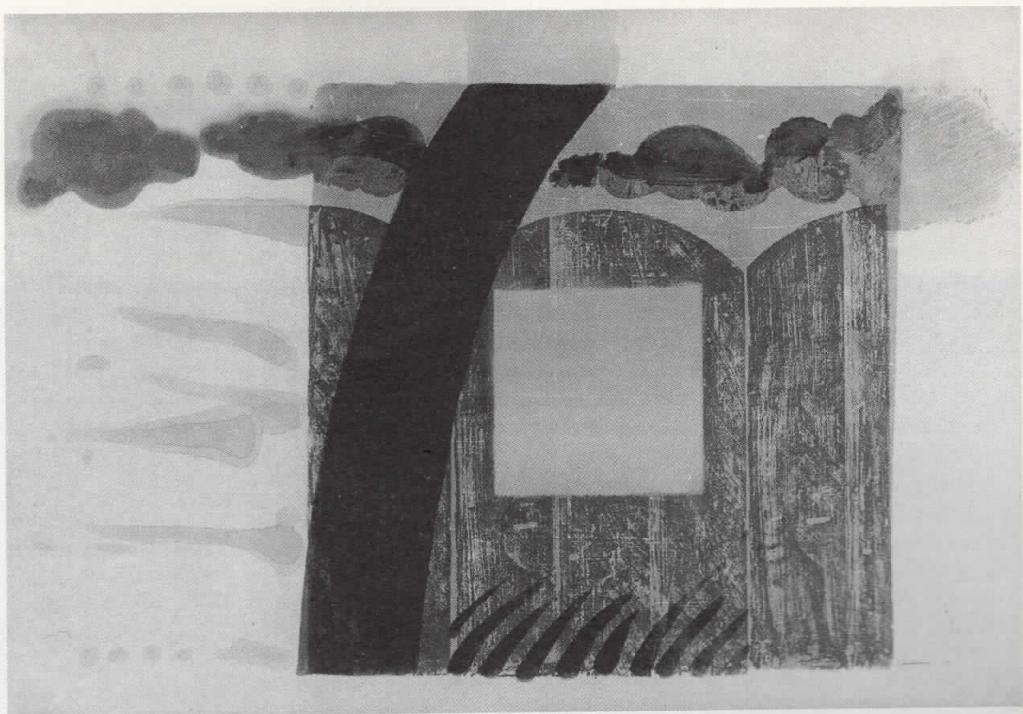

31

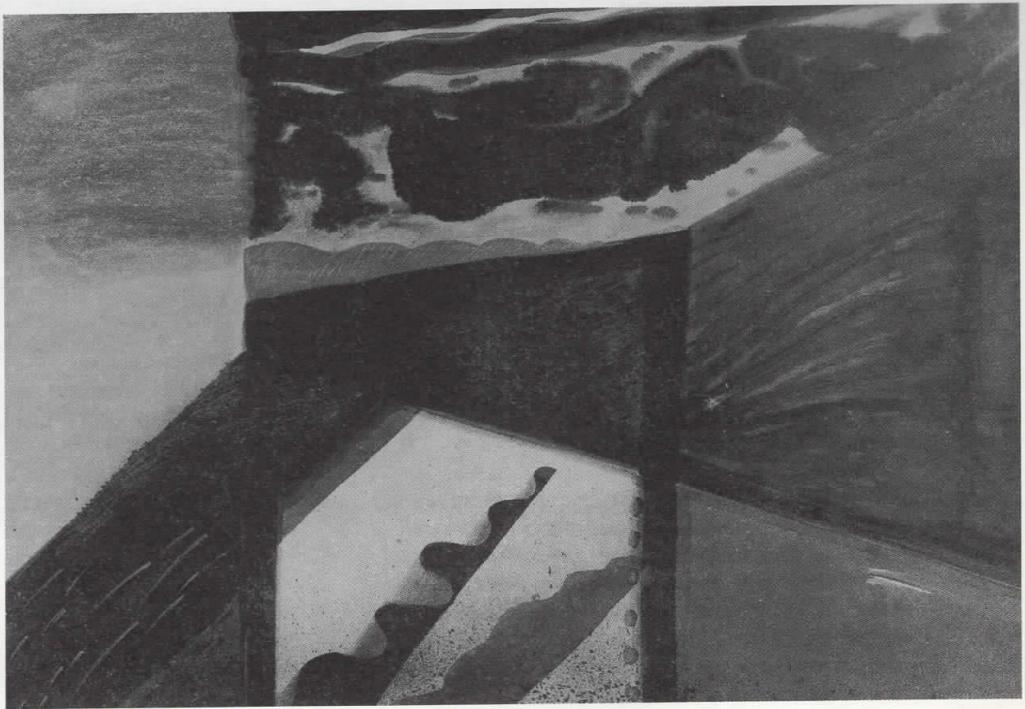

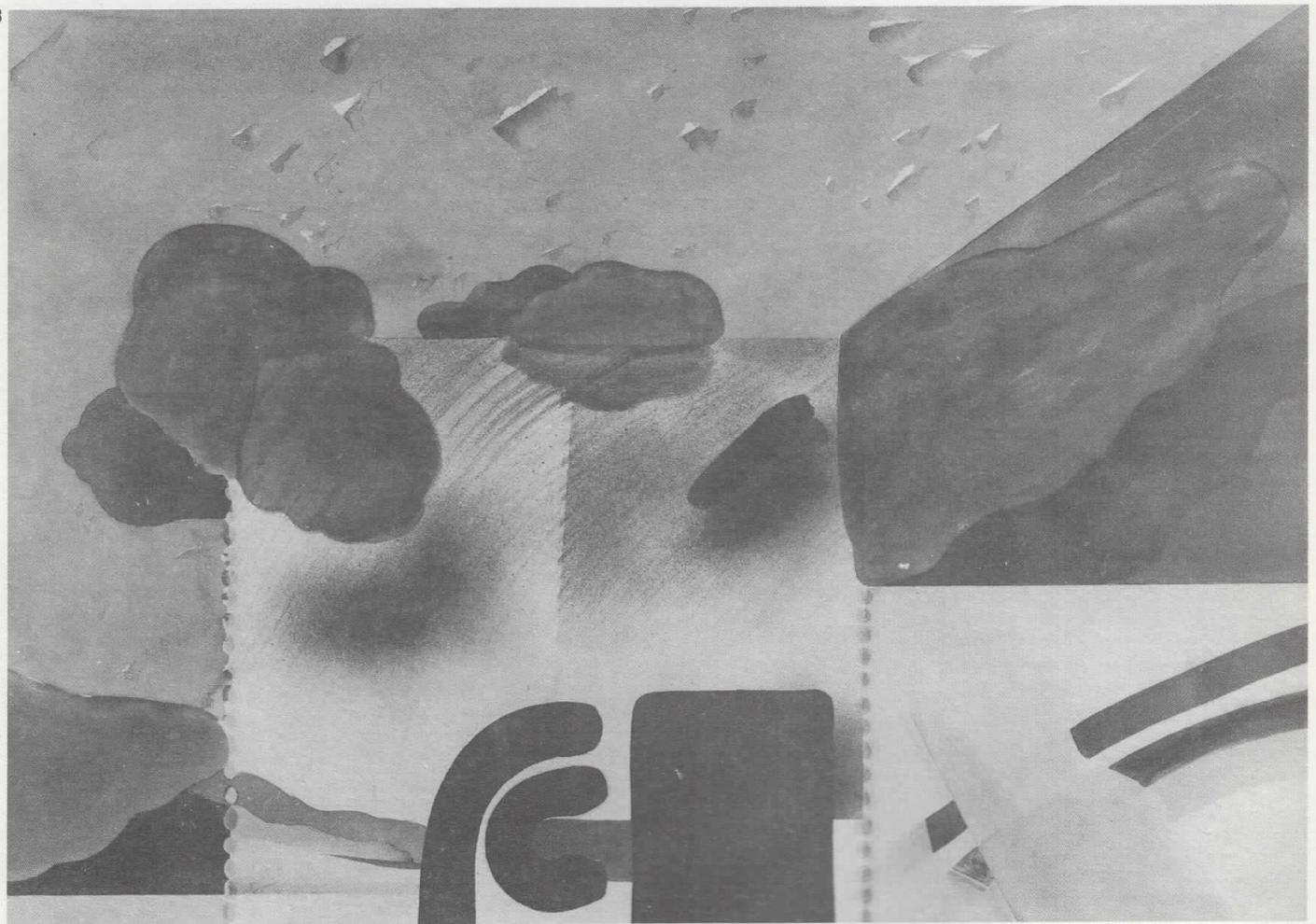

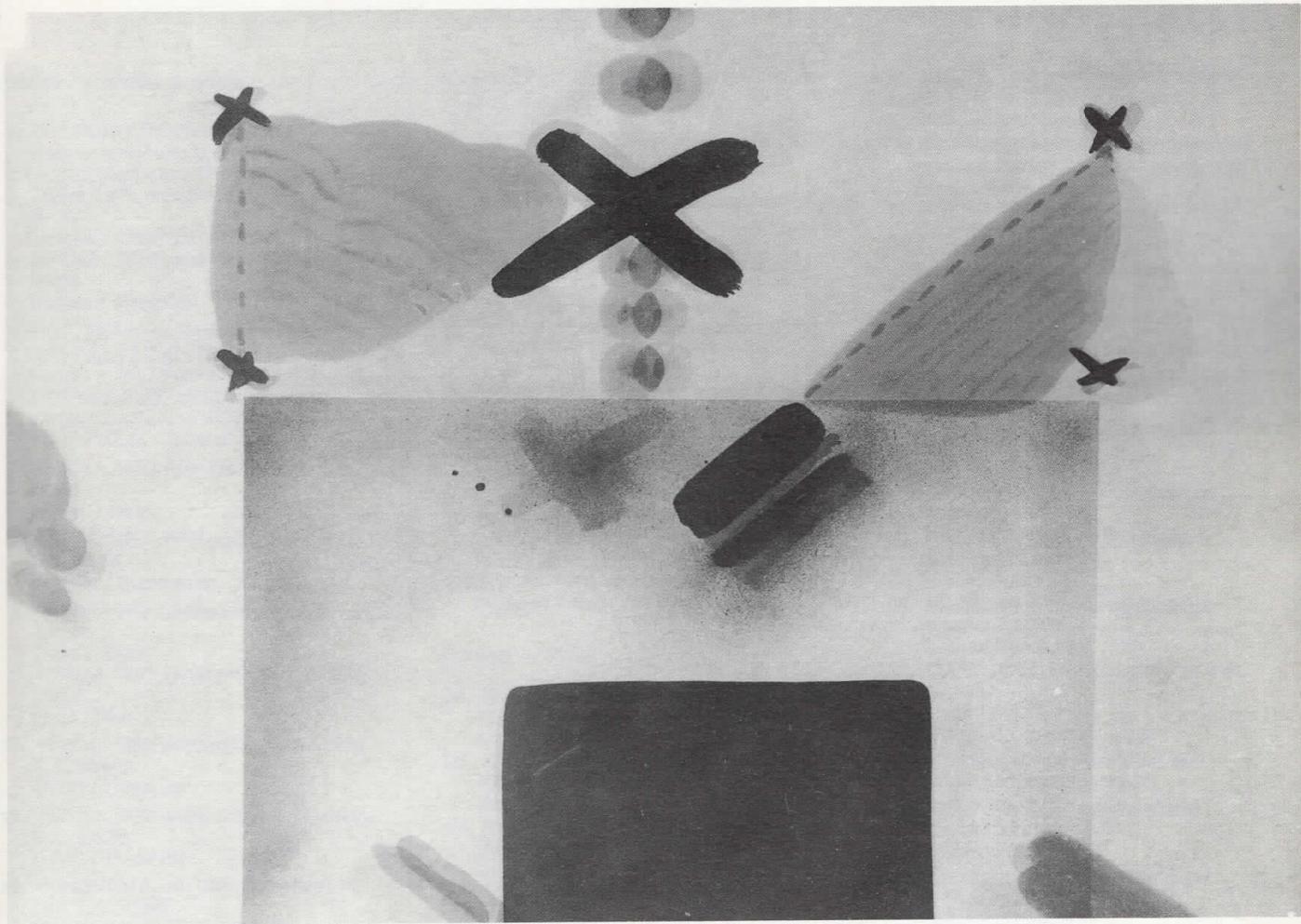
32

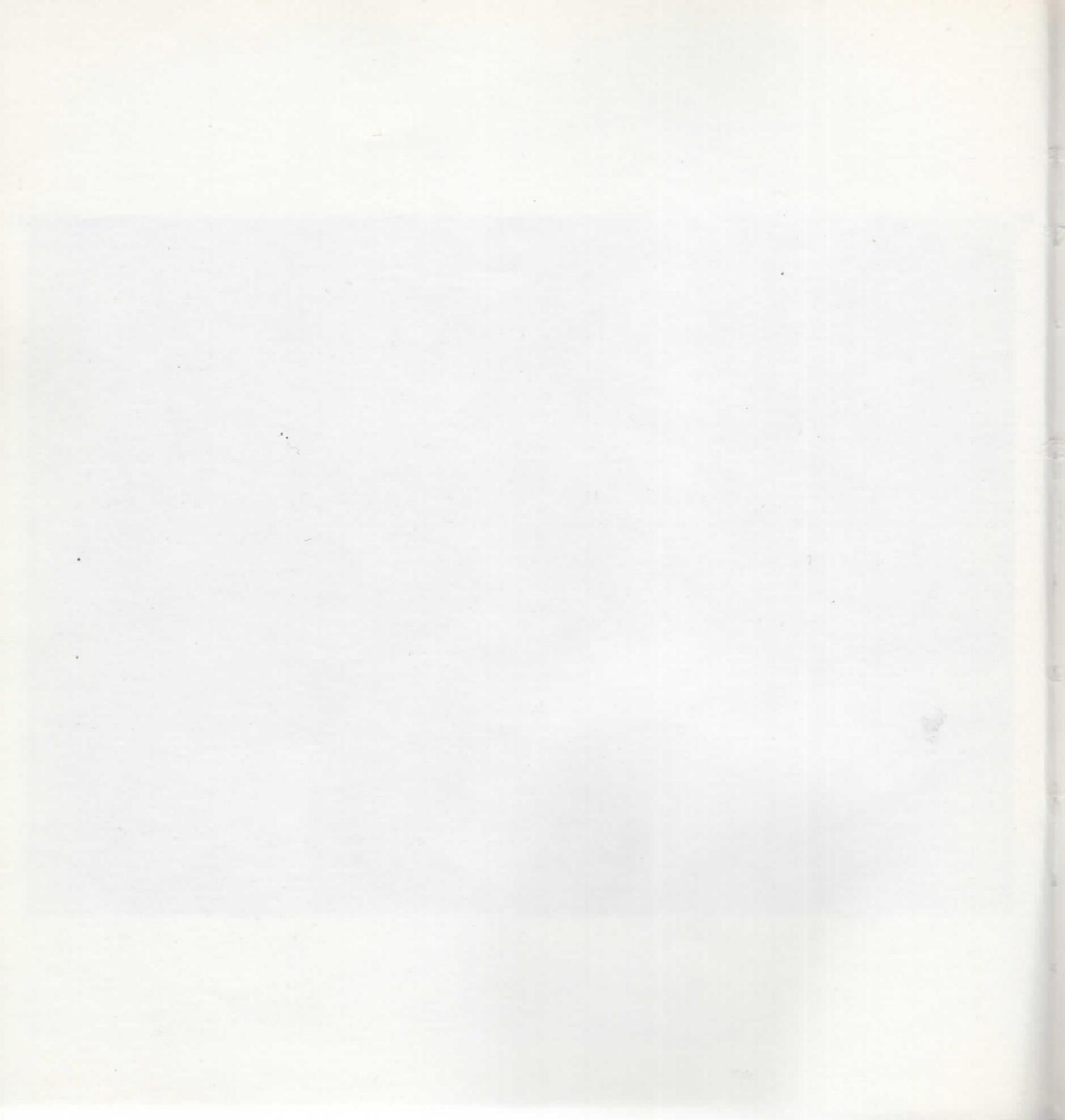

39

КАТАЛОГ

KATALOG

CATALOGUE

графики — grafike — prints

1. ПОСЛЕДНОТО ЈАБОЛКО, 1979, акватинта во боја, 3/10, 76x56
Poslednja jabuka / The last apple
2. ОЦАК, 1979, акватинта во боја, 3/6, 76x56
Dimnjak / Chimney
3. ЦРЕШИ, 1979, акватинта во боја, 1/10, 76x56
Trešnje / Cherries
4. ПОРТРЕТ Р. (а), 1980, акватинта и vernis mou / E.A., 76h56
Portret R. (a) / Portrait R. (a)
5. ПОРТРЕТ Р. (б), 1980, акватинта и vernis mou, E.A., 76x56
Portret R. (b) / Portrait R. (b)
6. МАСКА, 1980, дрворез во боја, E.A., 76x56
Maska / Mask
7. СТРАШИЛО, 1980, дрворез во боја, 3/5, 48x64
Strašilo / Scarecrow
8. ТРЕВА, 1980, дрворез во боја, E.A., 76x56
Trava / Grass
9. ПТИЦА, 1981, акватинта во боја, 9/15, 76x56
Ptica / Bird
10. ТРИ (а), 1982, акватинта и vernis mou, E.A., 56x75
Tri (a) / Three (a)
11. ТРИ (б), 1982, акватинта и vernis mou, E.A., 56x76
Tri (b) / Three (b)
12. ИСЧЕЗНАТА, (а), 1982, акватинта во боја, E.A., 76x56
Nestala (a) / Disappeared (a)
13. ИСЧЕЗНАТА (б), 1982, акватинта во боја, E.A., 76x56
Nestala (b) / Disappeared (b)
14. МАСКА, 1982, акватинта во боја, 1/10, 56x76
Maska / Mask

15. ВЕТЕР (а), 1983, акватинта и vernis mou, E.A., 56x76
Vetar (a) / Wind (a)
  16. ВЕТЕР (б), 1983, акватинта и vernis mou, E.A., 56x76
Vetar (b) / Wind (b)
  17. ФАТАМОРГАНА, 1983, акватинта, 5/12, 45x61
Fatamorgana / Mirage
  18. ЛИСТ, 1983, акватинта во боја, E.A., 76x56
List / Leaf
  19. ДОПИР, 1984, акватинта во боја, E. A., 76x56
Dodir / Touch
  20. ТРАГИ, 1985, акватинта и vernis mou, E.A., 76x56
Tragovi / Traces
  21. МАТ, 1985, vernis mou и акватинта, E.A., 56x76
Mat / Dim
  22. РАКА, 1985, акватинта и vernis mou, E.A., 56x76
Ruka / Hand
  23. ПУПКА, 1985, vernis mou, E.A., 76x56
Pupoljak / Bud
- цртежи — crteži — drawings
24. ТРЕВА, 1982, комбинирана техника, 100x70
Trava / Grass
  25. КОРЕН, 1982, комбинирана техника, 100x70
Koren / Root
  26. САКТРА, 1982, комбинирана техника, 70x100
Zora / Dawn
  27. ПРОБИВ, 1982, комбинирана техника, 100x70
Proboj / Breaking trough
  28. ИСКОПУВАЊЕ, 1982, комбинирана техника, 100x70
Iskopavanje / Excavation
  29. ДОПИР, 1982, комбинирана техника, 70x100
Dodir / Touch

30. СТОЛБ, 1983, комбинирана техника, 70x100
Stub / Pillar
31. ФАТАМОРГАНА, 1983, комбинирана техника, 70x100
Fatamorgana / Mirage
32. АПРИЛ, 1983, комбинирана техника, 63x90
April / April
сопственост: Музеј на современата уметност, Скопје
33. ЈУНИ, 1983, комбинирана техника, 63x90
Juni / June
сопственост: Музеј на современата уметност, Скопје
34. ОКТОМВРИ, 1983, комбинирана техника, 90x63
Oktobar/October
сопственост: Зоран Тодоровски, Скопје
35. ПЛАДНЕ, 1984, комбинирана техника, 70x100
Podne/ Noon
36. КВЕЧЕРИНА, 1984, комбинирана техника, 70x100
Sumrak / Twilight
37. БРЕЗА, 1984, комбинирана техника, 70x100
Breza / Birch
38. НАОБЛАЧУВАЊЕ, 1984, комбинирана техника, 70x100
Naoblacenje / Overcasting
39. НЕВРЕМЕ, 1984, комбинирана техника, 70x100
Nevreme / Storm
40. ВРШИДБА, 1984, комбинирана техника, 70x100
Vršidba / Harvest
41. НАПРЕГНАТОСТ, 1984, комбинирана техника, 70x100
Napregnutost / Tension
42. ДВИЖЕЊЕ, 1984, комбинирана техника, 100x70
Kretanje / Motion

Роден е на 5.XII 1946 во с. Саракиново, Воденско (Егејска Македонија). Завршил Училиште за применета уметност во Скопје. Дипломирал на отсекот за сликарство на Академијата за ликовна уметност во Љубљана во класата на професорот Габриел Ступица во 1972 година. Постдипломските студии (графика) ги завршил на истата Академија во класата на професорот Марjan Погачник во 1975 година.

Како стипендист на Француската влада бил на специјализација во Париз 1976/77 на Académie des Beaux Arts (Академија за ликовни уметности) кај професорот Жорж Даје (Georges Dayez).

Сезанимава со графика, сликарство и илустрација. Работи како виш предавач на Факултетот за ликовни уметности во Скопје. Адреса: Бул. Јане Сандански 86/V/9, населба Аеродром, Скопје.

Награди

- 1972 Ивањица, Награда за графика на V ликовна колонија;
- 1973 Скопје, Награда „Моша Пијаде“ на IV изложба на ДЛУМ;
- 1975 Скопје, Откупна награда за графика на НУБ „Климент Охридски“ на VI графичка изложба на ДЛУМ;
- 1980 Цетиње, Откупна награда за графика на салонот „13 ноември“;
- 1981 Скопје, Откупна награда за графика на МСУ;
- 1982 Херцег Нови, Награда за графика на XVI зимски салон;
- 1983 Скопје, Откупна награда за цртеж на МСУ;
- 1984 Теслиќ, Награда за графика на Ликовната колонија „Теслиќ 84“.

Самостојни изложби

- 1974 Скопје, Уметничка галерија, 17-29.X 1974 (со Драган Биков) 16 графики;
- 1975 Куманово, Уметничка галерија, 14.II 1975 (33 графики);
Нови Сад, Ликовни салон Трибине младих, 23.II 1975 (24 графики); Битола, Галерија на современата југословенска графика (25 графики);
- 1976 Зрењанин, Мала галерија, 22.II – 6.III 1976 (27 графики);
Љубљана, Галерија Ars, 13.V- 12.VI 1976 (16 графики);
Марибор, Галерија Ars II, 25.VIII- 25.IX 1976 (16 графики);
- 1977 Париз, Галерија F. I. A. P., 1-30.IV 1977 (17 графики и 5 цртежи);

- 1979 Скопје, Ликовен салон на ДЛУМ во Трговскиот центар, 14-25.V 1979 (25 графики); Њујорк, Yugoslav Press and Cultural Center, 8-26.XI 1979 (20 графики);
- 1983 Битола, Книжарница на „Наша книга“, април 1983.

Групни изложби

- 1971 Јесенице, Групна изложба, Mala dvorana Delavskega doma (Дом на културата), 18-29.XII 1971;
- 1972 Ивањица, Петта заедничка изложба на учесниците на колонијата во Ивањица, Културни центар Ивањица, Likovna kolonija mladih, 28.V-5.VI 1972;
Љубљана, Музички и ликовни свечености на младите, Dvorana Društva slovenskih skladateljev, 15.VI 1972;
- Струмица, Дела од IX Струмичка ликовна колонија, Изложбен салон на Работничкиот универзитет, 5-25.X. 1972; Мурска Собота, Заедничка изложба, Izložbeni paviljon arh. Novak; Љубљана, Изложба на студентите на АЛУ;
- 1973 Скопје, IV графичка изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, 18-30.V 1973; Ивањица, VI ликовна колонија на младите и изложба на делата од колонијата;
Зрењанин, XVIII ликовна колонија, Ечка;
Тузла, Изложба на цртежи и графики;
Љубљана, Четворица студенти на специјалка на АЛУ, Galerija Ars;

- 1974 Скопје, Vграфичка изложба на ДЛУМ, Салон на НУБ „Климент Охридски“ 9-25.V 1974;
- Ниш, Изложба на ликовни дела на членовите на културното ателеје на Словенија, Мала галерија Центра за културу, 15-20.V 1974;
- Струмица, XI меѓународна ликовна колонија, 1-20.VIII 1974, Београд, 10 графичари, Салон Народне библиотеке СР Србије, 23-30.IX 1974;
- Скопје, Годишна изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, XI-XII 1974; Скопје, Жената како инспирација, Дом на ЈНА, 14-18.XII 1974; Куманово, Изложба на ДЛУК, Уметничка галерија, XII 1974;

1975

Скопје, Дела од XI струмичка ликовна колонија, Центар за култура и информации, 5-15.II 1975;
Крушевац, Изложба на дела од XI струмичка ликовна колонија, Уметничка галерија, 24.IV — 9.V 1975;
Скопје, VI графичка изложба на ДЛУМ, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 14-31.V 1975;
Куманово, IX традиционална годишна изложба на ДЛУК, Уметничка галерија, 10-25.XI 1975;
Сараево, Современа југословенска ликовна уметност Skenderija, 27.XI 1975;
Скопје, Изложба на ДЛУМ, Уметничка галерија, 28.XI-28.XII 1975;
Битола, II триенале на современата југословенска графика, Галерија на современата југословенска графика, 29.XI-30.XII 1975;
Скопје, ДЛУМ Цртеж '75, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 8-26.XII 1975;
Штип, Титов Велес, Крушевац, Куманово: Дела од XI струмичка ликовна колонија;
Санта Круз, Најмлади графичари од Љубљанска академија; Почитељ, Меѓународна ликовна колонија; Љубљана, 30 години постоење на АЛУ;

1975/76

Суботица, XIV ликовни средби — Изложба на графики, 7.XII 1975-1.I 1976;

1976

Скопје, Дела од II југословенскотриенале на графика од Битола, Центар за култура и информации, 15.I 1976;
Скопје, VII графичка изложба на ДЛУМ, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 6-20.V 1976;
Загреб, IX загребачка изложба на југословенската графика, Kabinet grafike, 11.V-VI 1976;
Загреб, Современи македонски ликовни уметници, Денови на македонската култура во Загреб, Galerija Forum, 14-24.V 1976;
Скопје, ДЛУМ Цртеж '76, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 8-25.XII 1976;
Суботица, Печуј (Унгарија), Ополе (Полска), Лахти (Финска), Југословенска графика од фондот на „Ликовни сусрети“
Суботица; Пирон, Ex Tempore;
Бачка Паланка, Изложба на Меѓународната ликовна колонија;

1976/77

Суботица, XV ликовни средби;

1977

Скопје, Изложба на откупени уметнички дела (1974-1976), Музеј на современата уметност, 7-14.I 1977;
Париз, Млада современа графика (Jeune Gravure Contemporaine), Musée Postal, 14.I-13.II 1977;
Скопје, Современа македонска графика, Галерија на Домот на младите „25 мај“, 18.III-8.IV 1977;
Суботица, Дела од Струмичката ликовна колонија, Ликовни сусрет — Галерија ликовног сусрета, 31.III-21.IV 1977;

Скопје, VIII графичка изложба на ДЛУМ, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 6-18.V 1977;

Париз (Аеродром), Изложба на странски уметници-стипендисти на Француската влада (Exposition des Artistes Etrangers — boursiers du Gouvernement Francais), Galerie d'art d'Orly, 2-21.VI 1977; Шатору, Франција (Châteauroux), Младата современа графика и гости-графичари од Југославија (La Jeune Gravure contemporaine et ses invités Yougoslaves), Palais des Congrès, 17.VI-15.IX 1977; Скопје, Изложба на цртежи, Галерија на Домот на младите „25 мај“, 20-30.IX 1977; Скопје, Млада генерација III, Музеј на современата уметност, 10-31.X 1977;
Скопје, XXXII изложба на ДЛУМ, Музеј на современата уметност, 4.XI-4.XII 1977;
Скопје, Млади ликовни творци, Галерија на Домот на младите „25 мај“, 5-7.XII 1977;
.Скопје, ДЛУМ Цртеж '77, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 8-25.XII 1977;
Париз, Изложба на стипендисти на Француската влада;
Париз, Четвртица југословенски стипендисти — по повод денот на младоста 25 мај;
Букурешт, Балкан-зона на мирот и разбирање меѓу народите;

1978

Скопје, IX графичка изложба на ДЛУМ, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 9-31.V 1978;
Бања Лука, Современа македонска уметност, Dom Kulture, 15-31.V 1978;
Скопје, ДЛУМ Цртеж '78, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 7-25.XII 1978;
Сомбор, Ликовна есен-изложба на цртежи;
Бачка Топола, Изложба на Меѓународната ликовна колонија;
Суботица, Избор на југословенска графика од фундусот на ликовните средби;
Скопје, Југословенска графика, Центар за култура и информации;

1978/79

Куманово, ДЛУМ Цртеж '78, Уметничка галерија, 27.XII 1978 — 10.I 1979;

1979

Скопје, Изложба на ликовни дела, Дом на младите „25 мај“, април 1979;
Скопје-Салон на НУБ „Климент Охридски“ (9-25.V 1979), Куманово-Уметничка галерија (јуни), Струмица — Работнички универзитет (јули), Битола-Уметничка галерија (август), Суботица — Ликовни сусрет (септември), Прилеп — Дом на културата (октомври) : Хграфичка изложба на ДЛУМ; Нови Сад, Видови на современо сликарство и графика во Југославија, Галерија Матице Српске, 21.VI 1979; Нирнберг, I триенале на современиот европски цртеж, 6-14.X 1979; Пекинг — Централна уметничка галерија (10 — 24.X 1979); Тај Jan (Кина) — Палата на културата (6-20.X 1979), Сиан (Кина) — Уметничка галерија (1-14.XII 1979); Културата во

социјалистичка Југославија-Современа југословенска графика;
Скопје, XXXIV годишна изложба на ДЛУМ, МСУ, 20.X-5.XI 1979;
Луковац, Современа југословенска графика, Холна комбинатот „Борис Кидрич“, ноември 1979;
Скопје, ДЛУМ Цртеж '79, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 6-18.XII 1979;
Љубљана, Изложба на графика на Академијата за ликовна уметност, по повод 60 годишнината на Универзитетот „Едвард Кардељ“ во Љубљана, Poslovni center Iskre;
Клуж (Романија), Современа југословенска ликовна уметност, Денови на културата на СФРЈ во Романија;
Суботица, Изложба на југословенската графика, Галерија „Ликовног Сусрета“;

1980
Скопје, Аквизиции 1977-1979, МСУ, 7.III – 10.IV 1980;
Скопје, XI графичка изложба на ДЛУМ, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 7-31.V 1980;
Скопје, Современа норвешка и македонска графика, Центар за култура и информации, 26.V-10.VI 1980;
Пјонгјанг (ДР Кореја) – Галерија на Етнографскиот музеј (23.VI – 13.VII 1980), Улан Батор (НР Монголија) – Музеј на ликовните уметности (23.IX-4.X 1980): Културата во Социјалистичка Југославија-Современа југословенска графика;
Цетиње, Ликовен салон „13 новембар“;
Ѓевѓелија, Прва графичка колонија Ѓевѓелија '80, 10-21.VIII 1980;
Скопје, Современа македонска графика од колекцијата на МСУ Скопје, МСУ, 15.IX – 20.X 1980;
Београд, Современи македонски графичари, Трибина на „Борба“, 21.XI – 5.XII 1980;

1981
Скопје, Дела од I графичка колонија Ѓевѓелија '80, Центар за култура и информации, 20-31.I 1981;
Скопје, Современа македонска графика и цртеж, Ликовен салон на ДЛУМ во Трговскиот центар, 5.II 1981;
Куманово, Учесници на I графичка колонија Ѓевѓелија '80, Уметничка галерија, март 1981;
Скопје – Салон на НУБ „Климент Охридски“ (7-25.V 1981), Битола – Уметничка галерија (4-18.VI 1981), Штип – Дом на културата (25.VI-8.VII 1981), Куманово-Уметничка галерија (15.-29.VII 1981): XII графичка изложба на ДЛУМ;
Нови Сад – Галерија Матице Српске (21-31.V 1981), Панчево – Центар за култура (јуни), Ечка – Галерија Уметничке колоније (јули): Графика на младите;
Загреб, Современата графика во Македонија, Galerija Forum, 21-25.IX 1981;
Скопје, VII изложба на СДЛУЈ, МСУ, 15.X – 15.XI 1981;
Никшиќ, З септемврискликовен салон на младите, Никшиќки музеј, септември 1981;

1982
Херцег Нови, XV херцегновски зимски салон, Завичајни музеј, 11-21.II 1982;
Скопје – Салон на НУБ „Климент Охридски“ (6-26.V 1982), Куманово-Уметничка галерија (28.V – 7.VI 1982), Београд Графички колектив (14-28.VI 1982): XIII графичка изложба на ДЛУМ;
Ѓевѓелија, III графичка колонија, 10-25.VIII 1982;
Скопје, ДЛУМ Цртеж '82, Салон на НУБ „Климент Охридски“, 8-24.XII 1982

1983/84
Скопје, – Салон на НУБ „Климент Охридски“ (8-24.XII 1983), Куманово-Уметничка галерија (28.XII 1983-12.I 1984), Битола – Уметничка галерија (15-31.I 1984): ДЛУМ Цртеж '83;

1984
Скопје, Дела од IV графичка колонија во Ѓевѓелија, Центар за култура и информации, 27.I 1984;
Скопје – Салон на НУБ „Климент Охридски“ (9-25.V 1984), Куманово-Уметничка галерија (1-15.VI 1984): XV графичка изложба на ДЛУМ;
Београд, Мали графики и цртежи од колекцијата на Миодраг Нагорни, Галерија Графичког колектива, 9-18.VII 1984;
Скопје, 40 години македонско ликовнотворештво, МСУ, 31.VII-15.X 1984;
Скопје, Современа македонска графика, Дом на младите „25 мај“, јули-август 1984;
Теслиќ – Сала средњешколског центра (3-10.IX 1984), Добој – Уметничка галерија (10.-18.IX 1984), Бања Лука – Дом културе (: Изложба на слики на учесниците на ликовната колонија Теслиќ '84;
Скопје, Современ македонски акварел, Центар за култура и информации 12.XI-2.XII 1984;
Скопје, Македонски ликовни уметници, Предворје на Македонскиот народен театар, ноември 1984;

1984/85
Скопје – Салон на НУБ „Климент Охридски“ (26.XII 1984 – 15.I 1985), Куманово – Уметничка галерија (20-30.I 1985), Штип – Уметничка галерија (5 – 15.II 1985), Битола-Уметничка галерија (20-28.II 1985): ДЛУМ Цртеж '84;

1985
Скопје, Современа македонска уметност од колекцијата на МСУ-Скопје, МСУ, 15.IV – 1.X 1985;
Карловац, IV БАЈ (Биенале на акварелот во Југославија), Galerija „Vjekoslav Karas, 29.V – 31.VIII 1985;
Берлин, Македонска модерна графика (Moderne Makedonische Graphik), Deutsche Staatsbibliothek, јуни 1985;
Загорје на Сава, 22 сликарска колонија, 10-20.VII 1985.

Dimitar Malidanov rođen je 5. decembra 1946 godine u Sarakinovu. Školu primenjene umetnosti pohađa u Skoplju, a potom završava studije slikarstva na ljubljanskoj Akademiji likovnih umetnosti 1972 u klasi prof. Gabrijela Stupice.

Postdiplomske studije završava 1975 na istoj Akademiji u klasi prof. Marjana Pogačnika.

Kao stipendist Francuske vlade bio je na specijalizaciji u Parizu 1976/1977 na Academie des Beux Arts (Akademija likovnih umetnosti) kod prof. Georges Dayeza.

Bavi se grafikom, slikarstvom i crtežom (ilustracijom).

Sada je viši predavač na Fakultetu likovnih umetnosti u Skoplju.

Adresa: Bul. Jane Sandanski 86/V/9, naselba Aerodrom, Skopje

Samostalne izložbe

1974 — Skopje (sa Draganom Bikovim); 1975 — Kumanovo, Novi Sad, Bitola; 1976 — Zrenjanin, Ljubljana and Maribor; 1977 — Pariz; 1979 — Skopje, Njujork; 1983 — Bitola

Grupne izložbe

Od 1971 izlaze na grafičkim izložbama u zemlji i inostranstvu kao i na godišnjim izložbama grafike i crteža DLUM-a, u: Skopju, Zagrebu, Ljubljani, Parizu, Nirnbergu, Pekingu, Pjonganju itd.

Nagrade:

1972 Ivanjica, Nagrada za grafiku na V likovnoj koloniji
1973 Skopje, Nagrada „Moša Pijade“ na IV izložbi DLUM-a

1975 Skopje, Otkupna nagrada za grafiku NUB-a „Klement Ohridski“ na VI grafičkoj izložbi DLUM-a

1980 Cetinje, Otkupna nagrada za grafiku salona „13 novembar“

1981 Skopje, Otkupna nagrada MSU za grafiku

1982 Herceg Novi, Nagrada za grafiku na XVI zimskom salonu

1983 Skopje, Otkupna nagrada MSU za crtež

1984 Teslić, Nagrada za grafiku na likovnoj koloniji Teslić 84

Born in Sarakinovo, 1946. Graduated from the Academy Of Fine Arts in Ljubljana in 1972 in the class of Prof. Gabriel Stupica. Finished M. A degree at the same Academy in 1975 in the class of Prof. Marijan Pogačnik. From 1976 to 1977 he specialized in lithography at the Academy of Fine Arts in Paris (Prof. Georges Dayez).

Member of DLUM (the Society of Macedonian Artists) from 1972. Works as a lecturer at the Academy of Fine Arts in Skopje

Address: bul. Jane Sandanski 86-V/9, Skopje

One — man exhibitions

1974 — Skopje (with Dragan Bikov); 1975 — Kumanovo, Novi Sad and Bitola; 1976 — Zrenjanin, Ljubljana and Maribor; 1977 — Paris; 1979 — Skopje and New York; 1983 — Bitola; 1985 — Struga.

Group exhibitions

From 1971 participate in exhibitions of print in the country and abroad, in annually exhibitions of DLUM as well as in the shows of print and drawing in Skopje, Zagreb, Ljubljana, Paris, Nürnberg, Peking and so on.

Prizes

He is the winner of numerous prizes and recognitions, among which: 1972 — Ivanjica, Prize for print at the Colony of Young; 1973 — Skopje, Prize „Moša Pijade“ at the 6th exhibition of DLUM; 1975 — Skopje, Purchase prize of the National and University Library „Klement Ohridski“; 1980 — Cetinje Purchase Prize for print at Salon 13 th November“; 1981 — Skopje, Purchase Prize for print of the Museum of Contemporary Art; 1983 — Skopje, Purchase Prize for drawing of the Museum of Contemporary Art and others.

БИБЛИОГРАФИЈА
BIBLIOGRAPHY

- 1972 MURSKA SOBOTA: LIKOVNI RAZSTAVI
Delo, Ljubljana, 3.III 1972
- 1973 НОВИЧЛЕНОВИНА ДЛУМ
Вечер, Скопје, 9.I 1973
(ИСКАЖУВАНЬЕ) Во: Определба
(Димитар Малиданов)
Вечер, Скопје, 16.V 1973
- ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
СКУЛПТУРАТА КАКО ОПРЕЧИСТЕН
ЛИКОВЕН ТРЕТМАН
Студентски збор, Скопје, 28.V 1973, с.
19-20
- MESESNEL, Janez
ŽE BOLJŠE
Delo, Ljubljana, VIII 1973
- ПРОТИЋ, Емилијан
СЛИКАЛИ СУ И ВАЈАЛИ, ЛУТАЛИ
ПЕЈЗАЖОМ
Омладински лист, Чачак, 1973
- 10 ГОДИНИ СТРУМИЧКАТА
ЛИКОВНА КОЛОНИЈА
Ликовна колонија, Струмица, 1973
- 1974 ТОЛМАЧЕВ, Ж.
УЧЕНИЦИ И СТУДЕНТИ ОКУПИРАЛИ
КАСАРНЕ
Вечерње Новости, Београд, 23.I 1974
- ГИЛЕВСКИ, Паскал
РАСКОШНА ГРАНКА од СТИЛОВИ
Нова Македонија, Скопје, 31.I 1974
- TOLMAČEV, Ž
POKLON VOJNIČKOJ GALERIJI
Zrenjanin, Zrenjanin, 1.III 1974
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ГОДИШНА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Современост, Скопје, III 1974, 3,
270-271
- ИЗЛОЖБА СЛОВЕНЕЧКИХ
УМЕТНИКА
Нишке новине, Ниш, IV – V 1974
- ПЕТТА ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА
ДЛУМ
Нова Македонија, Скопје, 8.V 1974
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ПЛОДНА СОРАБОТКА
Комунист, Скопје, 20.V 1974
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
УГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Современост, Скопје, V-VI 1974, 5-6,
516-517
- ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ЕВОЛУЦИЈА НА ГРАФИЧКИО ИЗРАЗ
Нова Македонија, Скопје, 16.VI 1974, с.
14
- ПОПОВСКИ, К(оста)
(ИСКАЖУВАНЬЕ) Во: Желба
Вечер, Скопје, 26.VI 1974
- ЧАПАРЕВ, Д.
БЕДИНАЕСЕТТА ЛИКОВНА
КОЛОНИЈА
Нова Македонија, Скопје 30.VII 1974
- ЗАВРШИХ СТРУМИЧКА ЛИКОВНА
КОЛОНИЈА
Вечер, Скопје, 22.VIII 1974
- СТАНОЕВ, И.
РАЗГРАНЕТИ МОЖНОСТИ ЗА
УМЕТНИЧКО
СОЗДАВАЊЕ – СТРУМИЧКА
ЛИКОВНА КОЛОНИЈА
Нова Македонија, Скопје, 25.VIII, 1974,
с.10
- МАЛИДАНОВ И БИКОВ ЈА ОТВАРААТ
ЛИКОВНАТА ЕСЕН
Вечер, Скопје, 3.IX 1974, 3490, 6
- Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
ИЗЛОЖБА НА ВИДИМЧЕ,
МАЛИДАНОВ, БИКОВ,
БЕКАРОВСКИ, КОРУБИН И ДЛУМ
Вечер, Скопје, 11.IX 1974
- ШИРИЛОВ, Т(ашко)
ДЕНОВИНА МАКЕДОНСКАТА
КУЛТУРА ВО БЕЛГРАД
Вечер, Скопје, 11.IX 1974
- МАНИФЕСТАЦИЈА ШТО ЗБЛИЖУВА
Нова Македонија, Скопје, 15.IX 1974
- ПОДЛАБОКО ЗАПОЗНАВАЊЕ
Нова Македонија, Скопје, 15.IX 1974
- ФИГУРА
Вечер, Скопје, 17.IX 1974

В.Д.
УПОЗНАВАЊЕ, ЗБЛИЖУВАЊЕ,
БОЉА САРАДЊА
ДАНИМАКЕДОНСКЕ КУЛТУРЕ У
БЕОГРАДУ
Борба, Београд, 24.IX 1974

Р.С.
СВЕЧАНО ОТВОРЕНИ „ДАНИ
МАКЕДОНСКЕ КУЛТУРЕ“
Политика, Београд, 24.IX 1974

КУЗ(МАНОВСКИ), Р(исто)
ПОШИРОКА КОМУНИКАЦИЈА НА
КУЛТУРНИТЕ ВРЕДНОСТИ
Нова Македонија, Скопје, 24.IX 1974

ГРАФИКАТА – УМЕТНОСТ ШТО
НАЕДНАШ СЕ РАЗВИВА
Нова Македонија, Скопје, 29.IX 1974

СМОТРА НА ОСВЕДОЧЕНИ
ВРЕДНОСТИ
Млад борец, Скопје, 2.X 1974

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ДЕСЕТ ГРАФИЧАРИ
Млад борец, Скопје, 2.X 1974

ЗАЕДНИЧКА ИЗЛОЖБА НА БИКОВ И
МАЛИДАНОВ
Нова Македонија, Скопје, 9.X 1974

ЗАЕДНИЧКА ИЗЛОЖБА
Вечер, Скопје, 15.X 1974

ЗАЕДНИЧКИ НАСТАП НА БИКОВ И
МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 17.X 1974

ГРАФИКИ НА БИКОВ И МАЛИДАНОВ
Нова Македонија, Скопје, 17.X 1974

ДАНИЛОВИЌ, Вера
(ПРЕДГОВОР) Во: Биков Малиданов.
Каталог. Скопје, Уметничка галерија,
1974

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: „Место под
сочето“ заграфиката
Вечер, Скопје, 19.X 1974

ЧЕТИРИ ПОСТАНОВКИ
Нова Македонија, Скопје, 23.X 1974, с.
11

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
СОЛИДНА ОСНОВА ЗА НАТАМОШЕН
РАЗВОЈ
Нова Македонија, Скопје, 27.X 1974

М(АНЕВСКИ), М(иле)
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Човекот и
неговиот свет-основна преокупација
Нова Македонија, Скопје, 30.X 1974

НЕШОВСКИ, Мирче
ЕКСПРЕСИВНИ АСОЦИЈАЦИИ
Млад борец, Скопје, X 1974

ГИЛЕВСКИ, Паскал
КОН ДОМАШНИТЕ ИЗВОРИ
Вечер, Скопје, 27.XI 1974, с. 9

ПЕТКОВСКИ, Борис
(ПРЕДГОВОР) Во: 10 македонски
графичари. Каталог, Скопје,
НУБ „Климент Охридски“, 1974

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
СПЕКТАР НА ЛИКОВНИ
НАСОЧЕНОСТИ
Нова Македонија, Скопје, 8.XII 1974,
10014, 12

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ВРЕДЕН ПОТФАТ
Нова Македонија, Скопје, 12.XII 1974

ГИЛЕВСКИ, Паскал
МАКЕДОНСКИ ЛИКОВНИ
ВАРИЈАНТИ
Вечер, Скопје, 14.XII 1974, с. 8

РАДИЧЕВСКИ, Науме
ИЗЛОЖБА „30 ГОДИНИНА ДЛУМ“
Студентски збор, Скопје, 17.XII 1974

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
БЛИСКА ТЕМАТСКА ПРЕОКУПАЦИЈА
Нова Македонија, Скопје, 21.XII 1974,
10027, 9

1974-1975 ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
КРИТИКАТА ЗБОРУВА, ВПЧЕТАОЩИ ОД
1974
Студентски збор, Скопје, XII 1974-I 1975

1975 ТРАДИЦИОНАЛНА ИЗЛОЖБА
„ЗБРАТИМЕНИ УМЕТНИЦИ“
Вечер, Скопје, 9.I 1975

ТРАЈКОВСКИ, П(етар)
ГОДИНАВА 12 ИЗЛОЖБИ
Нова Македонија, Скопје, 18.I 1975, с. 9

XI СТРУМИЧКА ЛИКОВНА КОЛONИЈА
Нова Македонија, Скопје, 5.II 1975

ПОПОВСКИ, Коста
ЧЕСТ
Вечер, Скопје, 13.II 1975

ДИМИТАР МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 14.II 1975

САМОСТОЈНА ИЗЛОЖБА НА ДИМИТАР
МАЛИДАНОВ
Нова Македонија, Скопје, 14.II 1975

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ГРАФИЧКИ ШАРМ
Вечер, Скопје, 22.II 1975

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Љубов
Вечер, Скопје, 18.IV 1975

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Учесник
Вечер, Скопје, 6.V 1975

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
НАГРАДИТЕ ЗА ГАВРОВСКИ И
МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 16.V 1975

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ПОДЕМ НА МАКЕДОНСКАТА ГРАФИКА
Вечер, Скопје, 17.V 1975

М(АНЕВСКИ), М(иле)
НАГРАДИТЕ ЗА ГРАФИКА НА ДЛУМ-75
ЗА ГАВРОВСКИ И МАЛИДАНОВ
Нова Македонија, Скопје, 20.V 1975

БОГАТА ГРАФИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА
Нова Македонија, Скопје, 23.V 1975, с. 12

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ЗНАЧАЈНА ПРЕСВРТИЦА
Нова Македонија, Скопје, 1.VI 1975

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
МИЛЈАНОВСКИ И МАЛИДАНОВ НА
КОЛОНИЈАТА ВО ПОЧИТЕЉ
Вечер, Скопје, 25.VI 1975

PARLIĆ BARIŠIĆ, Slobodanka
DLUM, GRAFIČKA IZLOŽBA
Umetnost, Beograd, VII-IX 1975, 43, 88

ПОПОВСКИ, Коста
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Впечатоци
Вечер, Скопје 12.VIII 1975

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Учесник
Вечер, Скопје, 27.VIII 1975

КЛЕТНИКОВ, Ефим
НАРАЦИЈА ИЛИРИЗАМ
Студентски збор, Скопје, 1.IX 1975

ЌЕ ИЗЛАГА МАЛИДАНОВ
Нова Македонија, Скопје, 7.IX 1975

ТРПКОВСКИ, П(ени)
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Во потрага на
современи теми
Народна просвета, Скопје, 10.IX 1975

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Ликовно-поетска
манифестијација
Вечер, Скопје, 11.IX 1975

МАНЕВСКИ, М(иле)
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Соредукција кон
посовршени графики Нова Македонија,
Скопје, 13.IX 1975, с. 10

ГИЛЕВСКИ, Паскал
(ПРЕДГОВОР) Во: Томислав
Крмов-графика. Каталог. Скопје,
Уметничка галерија, 1975

ОД МАКЕДОНИЈА ДВАЕСЕТИ
ДВАЈЦА УМЕТНИЦИ
Нова Македонија, Скопје, 14.XI 1975

М(АНЕВСКИ), М(иле)
СМОТРА НА ЕДНОГОДИШНИТЕ
ЛИКОВНИ ОСТВАРУВАЊА
Нова Македонија, Скопје, 27.XI 1975

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
ЕСЕНСКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Вечер, Скопје, 28,29,30 XI 1975

ВАСЕВА, Викторија
ЛИКОВНА ПАНОРАМА
Културен живот, Скопје, XI-XII 1975,
9-10, 30

ВЕЛИЧКОВСКИ, В(ладимир)
ПОЧЕТОК ШТО ВЕТУВА
Нова Македонија, Скопје, 14.XII 1975,
10378, 12

МАЛИДАНОВ, Димитар
ВТОРО ТРИЕНАЛЕ НА
СОВРЕМЕНАТА ЈУГОСЛОВЕНСКА
ГРАФИКА
Студентски збор, Скопје, 22.XII 1975, с.
16

1975-1976
DAMJANOVSKA, Ljubica
(ПРЕДГОВОР) Во: XIV Likovni susret
Subotica-izložba grafika.
Каталог. Subotica, Likovni susret, 1975

1976 „ЦРТЕЖОТ“ ЌЕ ПАТУВА НИЗ
РЕПУБЛИКАТА
Вечер, Скопје, 19.I 1976

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ШАРЕНА ПАНОРАМА
Нова Македонија, Скопје, 25.I 1976

МАНЕВСКИ, Миле
БОГАТ ЛИКОВЕН ЖИВОТ
Македонија, Скопје, I 1976, 273, 8

IZLOŽBA GRAFIKE
Vjesnik, Zagreb, 6.III 1976

СЕДМА ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА
ДЛУМ
Вечер, Скопје, 6.V 1976

BASSIN, A/(Alekseander)
(ПРЕДГОВОР) Во: Dimitar
Malidanov-grafike. Каталог. Ljubljana,
Galerija ARS, 1976

ГРАФИКИ НА ШЕСНАЕСЕТМИНА
УМЕТНИЦИ
Нова Македонија, Скопје, 14.V 1976

ИЗЛОЖБА НА ДИМИТАР
МАЛИДАНОВ ВО ЉУБЉАНА
Нова Македонија, Скопје, 14.V 1976

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
СЕ ПОГОЛЕМ ОДСИВ
Нова Македонија, Скопје, 16.V 1976, с.
12

КОСТОВСКИ, Љубомир
МАЈСКИ ГРАФИЧКИ КОНТУРИ
Студентски збор, 17.V 1976

GALERIJA ARS
Delo, Ljubljana, 26.V 1976

BASSIN, Aleksander
NASTOPI MLADIH LIKOVNIKOV
Naši razgledi, Ljubljana, 16.VII 1976

ГРАФИКА ОД ЛАУРЕАТИТЕ НА
НАГРАДАТА „МОША ПИЈАДЕ“
Вечер, Скопје, 18.XI 1976

PETKOVSKI, Boris
NAGLAŠENA INDIVIDUALNOST
ÓKO, Zagreb, 2.XII 1976

IZLOŽBA NAGRAĐENIH
Vjesnik u sredu, Zagreb, 4.XII 1976

КЛЕТНИКОВ, Ефтим
НА ПОЧЕТОКОТ БЕШЕ ЦРТЕЖ
Млад борец, Скопје, 15.XII 1976

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ПОДЕМ НА МАКЕДОНСКИОТ ЦРТЕЖ
Вечер, Скопје, 25.XII 1976

РАДИЧЕВСКИ, Науме
ДОСТОЈНА КРЕАЦИЈА
Студентски збор, Скопје, 28.XII 1976

1977. VIGELE, J.
GRAFIKA JE PASTORKA
Večer, Maribor, 19.I 1977

МАНЕВСКИ, Миле
ЗГОЛЕМОНО ИНТЕРЕСИРАЊЕ ЗА
СЕВКУПНОТО МАКЕДОНСКО
ТВОРЕШТВО
Нова Македонија, Скопје, 19.II 1977

КОПЕР, Бруно
ПИСМО ОД ПАРИЗ
Студентски збор, Скопје, II 1977, с. 12

В. Р.
ИЗЛОЖБА НА ГРАФИКА
Вечер, Скопје, 18.III 1977

K(OPER), B(runo)
DIMITAR MALIDANOV
Politique Hebdo, Paris 28. III 1977

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ПАНОРАМА ОД ЛИКОВНИ ИЗЛОЖБИ
Нова Македонија, Скопје, 17.IV 1977

ИЗЛОЖБА НА ДИМИТАР
МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 18.IV 1977

U PARIZU IZLAŽE DIMITAR
MALIDANOV
Večernji list, Zagreb, 19.IV 1977

ИЗЛОЖБА ДИМИТРА МАЛИДАНОВА
УПАРИЗУ
Политика, Београд, 19.IV 1977

MALIDANOV
Carrefour, Paris, 28.IV 1977, 1700, 10

GIRAUDON, Georges
GALERIES
L'économie, Paris, 3.V 1977, 1289, 22

ROGER, Denis
DIMITAR MALIDANOV
Garrefour, Paris, 5.V 1977, с. 10

КОПЕР, Бруно
МАЛИДАНОВ ВО ПАРИЗ
Студентски збор, Скопје, 10.V 1977

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ТЕХНИЧКА СОВРШЕНОСТ
Вечер, Скопје, 14.V 1977

КЛЕТНИКОВ, Ефтим
ВИСОКО УМЕТНИЧКО НИВО
Млад борец, Скопје, 18.V 1977

PROMAŠAJI I USPJESI
Vjesnik, Zagreb, 2.VI 1977

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Изложба
Вечер, Скопје, 8.IX 1977

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
МЛАДА ГЕНЕРАЦИЈА III
Вечер, Скопје, 17.IX 1977

ИЗЛОЖБА НА ЦРТЕЖИ
Вечер, Скопје, 22.IX 1977

ОТВОРЕНА ГАЛЕРИЈА НА ЦРТЕЖИ
Нова Македонија, Скопје, 23.IX 1977

ВАСЕВА ДИМЕСКА, Викторија
ТРАДИЦИОНАЛНА ГОДИШНА
ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Културен живот, Скопје, IX-X 1977, 7-8,
25

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
ДВЕ ИЗЛОЖБИ
Нова Македонија, Скопје, 7.X 1977

МАНЕВСКИ, М(иле)
ПРЕСТАВУВАЊЕ НА МЛАДИТЕ
УМЕТНИЦИ
Нова Македонија, Скопје, 14.X 1977

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
МЛАДИТЕ И НИВНИОТ ТВОРЕЧКИ
НЕМИР
Нова Македонија, Скопје, 16.X 1977

ДИРЈАН, Лилјана
ГРУПЕН ПОРТРЕТИ КРОКИ
Студентски збор, Скопје, 17.X 1977

КЛЕТНИКОВ, Ефтим
МЛАДА ГЕНЕРАЦИЈА III
Млад борец, Скопје, 26.X 1977

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
ГИГАНТСКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Вечер, Скопје, 3.XI 1977

КЛЕТНИКОВ, Ефтим
БЕЗ ПРИНЦИП НА СЕЛЕКЦИЈА
Млад борец, Скопје, 16.XI 1977

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
НАЈЦЕЛОСНО ПРЕЗЕНТИРАЊЕ
Нова Македонија, Скопје, 20.XI 1977

ДИРЈАН, Лилјана
ЕСЕНСКА ЛИКОВНА ПРОШЕТКА
Културен живот, Скопје, XI-XII 1977,
9-10, 37

МУСОВИЋ, Богдан
(ПРЕДГОВОР) Во: Млади ликовни
творци. Каталог. Скопје, Републички
собор „Младите и творештвото“, 1977

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Отсушност
Вечер, Скопје, 9.XII 1977

КЛЕТНИКОВ, Ефтим
ЦРТЕЖОТИМАЗБОР
Млад борец, Скопје, 21.XII 1977

1978 ШИРИЛОВ, Т(ашко)
ЛАЈТМОТИВ: ГЕНЕТИЧКИОТ КРУГ НА
ЈАГУЛАТА
Вечер, Скопје, 10.I 1978

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Кој настан, дело,
личност?
Нова Македонија, Скопје, 15.I 1978,
11127, 9

МИРЧЕВСКИ, Бранислав
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Продор во
ткитовот на мотивот
Културен живот, Скопје, I-II 1978, 1-2,
57

КУЛТУРЕН ЖИВОТ 1-2/78
Нова Македонија, Скопје, 16.II 1978

DOKUMENTACIJA RAZSTAV OD 1.V
DO 31.XII 1976
Sinteza, Ljubljana, III 1978, 41-42, 145

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ГРАФИЧКИ ВАРИЈАНТИ
Вечер, Скопје, 12.V 1978, 4626, 13

М(ЕХАНЦИСКИ), В(анчо)
НАГЛАСЕНОСТНА ВАЛЕРСКИТЕ
ТОНОВИ И КОМПОЗИЦИИ
Нова Македонија, Скопје, 12.V 1978,
11242, 10

PETKOVSKI, Boris
(ПРЕДГОВОР) Во: Savremena
makedonska umjetnost. Каталог.
Banja Luka, Dom kulture, 1978

M(ЕХАНЦИСКИ), В(анчо)
КОЛЕКТИВНО СОЗДАВАЊЕ НА
ИМПОЗАНТНА СЛИКА
Нова Македонија, Скопје, 7.VI 1978,
11268, 7

ILINDENSKA PESNIŠKA ANTOLOGIJA
Delo, Ljubljana, 29.VII 1978, 173, 7

ПОЕЗИЈА ИЛИНДЕНА У
АНТОЛОГИЈИ
Борба, Београд, 29.IX 1978, 268, 10

ILINDENSKA PJESNIČKA
ANTOLOGIJA
Oslobodenje, Sarajevo, 2.X 1978,
10894, 5

SKOPJE
Večer, Maribor, 12.X 1978, 237, 23

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ПРОБИВ НА ЦРТЕЖОТ
Вечер, Скопје, 9.XII 1978, 4805, 11

Т. Л.
ОТВОРЕНА ИЗЛОЖБА НА
ДЛУМ – ЦРТЕЖ 1978
Вечер, Скопје, 29.XII 1978

МУСОВИЋ, Богдан
ДЛУМ ЦРТЕЖИ 78
Разгледи, Скопје, XII 1978, 10,
1255-1256

VASEV DIMESKA, Viktorija
SKOPSKA LIKOVNA KRONIKA
Sinteza, Ljubljana, XII 1978, 43-44, 141

1979 МУСОВИЋ, Богдан
ДЛУМ – ЦРТЕЖ – 1978
Млад борец, Скопје, 1.I 1979, 1263, 20

Е. К.
СОВРЕМЕНА ЈУГОСЛОВЕНСКА
ГРАФИКА
Нова Македонија, Скопје, 12.I 1979, 11483,
9

ПУТУЈУЧА ИЗЛОЖБА
Политика Експрес, Београд, 13.I 1979,
5335, 4

SUVREMENA JUGOSLOVENSKA
GRAFIKA
Glas Slavonije, Osijek, 16.I 1979, 10349, 9

ГИЛЕВСКИ, Паскал
КРИТЕРИУМОТ НА СПОНТАНОСТА
Вечер, Скопје, 24.I 1979, 4843, 14

ДАНЕВСКИ, Ѓорѓи
(ПРЕДГОВОР) Во: Изложба на ликовни
дела. Каталог. Скопје, Дом на младите „25
май“. 1979

ЃУРОВСКА, С(офија)
ИЗЛАГААТ МЛАДИТЕ ЛИКОВНИ
УМЕТНИЦИ
Нова Македонија, Скопје, 26.IV 1979,
11587, 10

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ВО ВИТЕЛОТ НА СОВРЕМЕНОСТА
Вечер, Скопје, 28.IV 1979, 4924, 11

ДАМЈАНОВСКА, Љубица
(ПРЕДГОВОР) Во: 10графичка изложба
на ДЛУМ. Каталог. Скопје,
НУБ „Климент Охридски“, 1979, с. 17

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Разните техники
Вечер, Скопје, 12.V 1979, 4934, 20

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ГРАФИЧКО БОГАТСТВО
Вечер, Скопје, 12.V 1979, 4934, 9

ДИМИТАР МАЛИДАНОВ: ПОРТРЕТ
Нова Македонија, Скопје, 13.V 1979,
11602, 12

КАРАПАШОВСКА, Менка
(ПРЕДГОВОР) Во:
Димитар Малиданов. Каталог. Скопје,
Ликовен салон, 1979

ЃУРОВСКА, С(офија)
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Можност за
понепосредна комуникација
Нова Македонија, Скопје, 16.V 1979

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Литографии
создавани во Париз
Вечер, Скопје, 17.V 1979

У ИЗЛОЖБЕНОМ САЛОНУ
Политика Експрес, Београд, 18.V 1979,
5458, 10

DIMITAR MALIDANOV
Delo, Ljubljana, 24.V 1979, 119, 9

ЃУРОВСКА, С(офија)
РЕДОВНО ИЗБОРНО СОБРАНИЕ НА
ДЛУМ
Нова Македонија, Скопје, 28.V 1979,
11617, 3

ГИЛЕВСКИ, Паскал
БЛЕСОЦИ И СЕНКИ
Вечер, Скопје, 29.V 1979, 4944, 14

ДИМИТРОВА А(БАЦИЕВА), Соња
СУШТИНСКА ПРЕОБРАЗБА НА
ГРАФИЧКИОТ ИЗРАЗ
Комунист, Скопје, 1.VI 1979

МУСОВИЌ, Богдан
ТРИ ГРАФИЧКИ МАНИФЕСТАЦИИ
Нова Македонија, Скопје, 10.VI 1979

TIŠMA, Andrej
VIDEOVI SAVREMENOG
JUGOSLOVENSKOG SLIKARSTVA I
GRAFIKE
Polja, Novi Sad, VIII-IX 1979, 246-247, 35

ВАСЕВА ДИМЕСКА, Викторија
ДЕСЕСТА ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА
ДЛУМ
Културен живот, Скопје, IX-X 1979, 7-8, 41

Д. Ц.
ИЗЛАГА ДИМИТАР МАЛИДАНОВ
Нова Македонија, Скопје, 23.XI 1979,
11795, 10

M. S.
PROŽIMANJE KULTURE SA UDRUŽENIM
RADOM
13 Septembar, Lukavac, 29.XI 1979, 559, 5

ЃУРОВСКА, С(офија)
ИЗЛОЖБА ВО ЛОНДОН И БРАДФОРД
Нова Македонија, Скопје, 12.X 1979,
11754, 6

Ј. П.
МАКЕДОНСКА УМЈЕТНОСТ У ЛОНДОНУ
И БРАДФОРДУ
Побједа, Титоград, 17.X 1979, 4978, 13

BASSIN, Aleksander
PETNAJST MAKEDONSKIH УМЕТНИКОВ
Наши разгледи, Ljubljana, 26.X 1979, 591, 20

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимира
СКРОМЕННО ЗНАЧАЕН ЈУБИЛЕЈ
Разгледи, Скопје, X-XI 1979, 8-9, 936; 937;
938

М. М.
ПОХВАЛЕ НАШОЈ СЕЛЕКЦИЈИ
Политика, Београд, 5.XI 1979, с. 13

Д. Ц.
ВО НУЈОРК ИЗЛАГА ДИМИТАР
МАЛИДАНОВ
Нова Македонија, Скопје, 23.XI 1979

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
СУШТИНСКА ПРЕОБРАЗБА НА
ГРАФИЧКИОТ ИЗРАЗ
Современост, Скопје, 11.XII 1979, 9-10,
95; 98

USPJESI JUGOSLOVENSKIH SLIKARA
Oslobodenje, Sarajevo, 1.XII 1979, 11313;
12

ЈУГОСЛОВЕНСКИ СЛИКАРИ
ЊУЈОРКУ
Политика, Београд, 3.XII 1979

ПОПОВСКИ, Коста
ВПЕЧАТОЦИ
Вечер, Скопје, 10.XII 1979, 5113, 24

ГИЛЕВСКИ, Паскал
ШТО Е ТОА ЦРТЕЖ?
Вечер, Скопје, 24.XII 1979, 5125, 12

РАДИЧЕВСКИ, Н(ауме)
КОНИЗЛОЖБАТА НА МАКЕДОНСКИОТ
ЦРТЕЖ
Студентски збор, Скопје, 28.XII 1978,
794-795, 14

ABADŽIEVA DIMITROVA, Sonja
PAINTING OF VANCHO GORGIEVSKI
Macedonian review, Skopje, 1979, 1, 83

1980 ЃУРОВСКА, Софија
ГОДИНА НА ЖИВО ЛИКОВНО
ПУЛСИРАЊЕ
Нова Македонија, Скопје, 4.I 1980, 11833,
10

SILJANOVSKI, Ljupčo
NAJLAKŠE JE KUKATI NA DRUŠTVO
Mladost, Beograd, 18.I 1980, 1174, 10

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Афирмација на
нашата уметност
Нова Македонија, Скопје, 25.I 1980, 11854,
10

ГИЛЕВСКИ, Паскал
графички изненадувања
Вечер, Скопје, 3.VI 1980, 5260, 21

ВЕЛИЧКОВСКИ Владимир
ПО НЕКОЕ ГРАНЧЕ НА МИРНАТА
ПОВРШИНА
Нова Македонија, Скопје, 13.VI 1980,
11993, 11

ГИЛЕВСКИ, Паскал
МАКЕДОНСКИ И НОРВЕШКИ ГРАФИКИ
Вечер, Скопје, 13.VI 1980, 5269, 12

ДИМИТРОВА А(БАЦИЕВА), Соња
СУДИРНА ВРВНИИ ПОТПРОСЕЧНИ
РЕЗУЛТАТИ
Комунист, Скопје, 27.VI 1980, 25, 22

ВАСЕВА ДИМЕСКА, Викторија
НОВА ТЕМА НА ТВОРЧЕЧИ РЕЗУЛТАТИ
ВО ГРАФИКАТА
Културен живот, Скопје, VI 1980, 6, 41

ИЗБОР ПОЕЗИЈЕ ФРАНЦА
ПРЕШЕРНА
Победа, Титоград, 27.VII 1980, 5260, 12

ПРЕШЕРН НА МАКЕДОНСКИ
Вечер, Скопје, 28.VII 1980, 5307, 9

PREŠERN NA MAKEDONSKOM
Vjesnik, Zagreb, 30.VII 1980, 11827, 7

PREŠERN NA MAKEDONSKOM
Svijet, Zagreb, 8.VIII 1980, 16, 33

ЈАНИШЛИЕВ, К.
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Поднебје на
богати инспирации
Нова Македонија, Скопје, 27.VIII 1980

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
КАНДИДАТИ ЗА НАГРАДАТА „11
ОКТОМВРИ“
Вечер, Скопје, 10.IX 1980, 5345, 15

ЦЕРОВИЋ, Ж.
ПРВА КОЛОНИЈА ГРАФИЧАРА У
МАКЕДОНИЈИ (ГЕВГЕЛИЈА)
Борба, Београд, 10.IX 1980

НЕДЕЛКОВСКА, Лилјана
ХІ ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Разгледи, Скопје, IX 1980, 7, 817; 818

Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)
СОВРЕМЕНИ МАКЕДОНСКИ
ГРАФИЧАРИ
Вечер, Скопје, 20.XI 1980, 5406, 14

П. А.
МАКЕДОНСКА ГРАФИКА У
ГАЛЕРИЈИ „БОРБЕ“
Борба, Београд, 20.XI 1980, 321, 11

ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА
МАКЕДОНСКИ УМЕТНИЦИ
Нова Македонија, Скопје, 21.XI 1980

DAMJANOVSKA, Lj(ubica)
(ПРЕДГОВОР) Во: Savremen
makedonski grafičari. Каталог.
Beograd, Трибина „Борбе“, 1980

П. А.
ПРЕСЕК САВРЕМЕНЕ МАКЕДОНСКЕ
ГРАФИКЕ
Борба, Београд, 22.XI 1980

ДАМЈАНОВСКА, Љубица
САВРЕМЕНИ МАКЕДОНСКИ
ГРАФИЧАРИ
Борба, Београд, 22.XI 1980, с. 13

ГИЛЕВСКИ, Паскал
НОВИ ПОЈАВИ И ВРЕДНОСТИ
Вечер, Скопје, 28, 29, 30. XI 1980

МАРКУШ, З(оран)
ДОБРА ШКОЛА, СИГУРАН ЗАНАТ
Борба, Београд, 5.XII 1980

ИЗЛОЖБА У БОРБИ
ТВ Новости, Београд, 5.XII 1980, 832, 15

ЃУРОВСКА), Софија
МАКЕДОНСКА УМЕТНИЧКА
КОЛЕКЦИЈА
Нова Македонија, Скопје, 20.XII 1980,
12181, 7

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
ДИНАМИЧНА И ПЛОДНА
АКТИВНОСТ
Комунист, Скопје, 29.XII 1980 51-52, 28

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња
СЕ ПОПРИСУТНИ ВО СВЕТСКИТЕ
ГАЛЕРИИ
Нова Македонија, Скопје, 31.XII 1980
12192, 10

ДАМЈАНОВСКА, Љубица
НОВИ ПРОСТОРИНА
МАКЕДОНСКАТА СОВРЕМЕНА
ГРАФИКА
Културен живот, Скопје, XII 1980, 10, 53

ГИЛЕВСКИ, Паскал
СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА
ЛИКОВНА УМЕТНОСТ
Културен живот, Скопје, XII 1980, 10, 39

VASEVA DIMESKA, Viktorija
SKOPSKA LIKOVNA KRONIKA
Sinteza, Ljubljana, XII, 1980, 50-51-52,
153-154

DAMJANOVSKA, Ljubica
(ПРЕДГОВОР) Bo: Zbirka moderne galerije Likovnog susreta Subotica. Katalog. Subotica, Likovni susret Subotica, 1980.

1980-1981 АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња СЕ ПОПРИСУТНИ ВО СВЕТСКИТЕ ГАЛЕРИИ
Нова Македонија, Скопје, 31.XII 1981-10.1.1982, 12192, 10

1981 МАЗЕВ ЂЕ ИЗЛАГА ВО ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ КУЛТУРЕН ЦЕНТАР
Нова Македонија, Скопје, 16.I 1981, 12206, 10

ИЗЛОЖБИНА НИКОВИНА ГРАФИЧКАТА КОЛОНИЈА „ГЕВГЕЛИЈА 80“
Нова Македонија, Скопје, 16.I 1981, 12206, 10

МУСОВИЋ, Богдан ТВОРЧЕКИ ПРЕОКУПАЦИИНА ГРАФИКАТА
Нова Македонија, Скопје, 30.I 1981

ГИЛЕВСКИ, Паскаљ ГРАФИЧКА КОЛОНИЈА
Вечер, Скопје, 4.II 1981

ЃУРОВСКА, Софија ИЗЛОЖБА НА ЧЛЕНОВИ НА ДЛУМ
Нова Македонија, Скопје, 5.II 1981

МУСОВИЋ, Богдан СКРОМНО И ПРОСЕЧНО
Нова Македонија, Скопје, 15.II 1981

ГИЛЕВСКИ, Паскаљ ВИСОКИ ДОСТРЕЛИ
Вечер, Скопје, 20.II 1981

ГИЛЕВСКИ, Паскаљ СОВРЕМЕНА МАКЕДОНСКА ГРАФИКА И ЦРТЕЖ
Просветена жена, Скопје, III 1981

ТЕОДОСИЕВСКИ, златко ГРАФИЧКАТА ИЗЛОЖБА НА КОЛОНИЈАТА ОД ГЕВГЕЛИЈА
Културен живот, Скопје, III 1981, 3, 33

НАСО БЕЌАРОВСКИ НОВ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ДЛУМ
Нова Македонија, Скопје, 12.V 1981, 12320, 10

ГИЛЕВСКИ, Паскаљ СИМБОЛИЧНИ ПРЕДЕЛИ
Вечер, Скопје, 14.V 1981, 5551, 15

АБАЦИЕВА, Соња ПОДЕМНА ГРАФИКАТА
Комунист, Скопје, 15.V 1981

ŠARČEVIĆ, Grozdana
(ПРЕДГОВОР) Bo: Grafika mladih.
Каталог. Novi Sad, Galerija savremene likovne umetnosti, 1981

МУСОВИЋ, Богдан ЗАМЕNUВАЊЕ НА ЛИКОВНИОТ МЕДИУМ
Нова Македонија, Скопје, 24.V 1981

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владислав ПАНОРАМА НА МАКЕДОНСКАТА ЛИКОВНА УМЕТНОСТ
Разгледи, Скопје, VI 1981, 6, 528; 529; 530

Р. Р. Т
СКОПСКИ КУЛТУРЕН МОЗАИК
Вечер, Скопје, 15.IX 1981, 5657, 14

ŠKUNCA, Josip
BOGATSTVO FORME
Vjesnik, Zagreb, 25.IX 1981, 12242, 7

АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња ЗА 12 ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ ВО НУБ „КЛИМЕНТОХРИДСКИ“ СКОПЈЕ
Современост, Скопје, IX 1981, 7, 119; 120

МУСОВИЋ, Богдан ЗБЛИЖУВАЊЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ Млад борец, Скопје, 25.XI 1981, 1364, 17

1981-1982 VASEVA DIMESKA, Viktorija SKOPSKA LIKOVNA KRONIKA Sinteza, Ljubljana, XII 1981-III 1982, 55-56-57, 144

1982 J. B.
ОТОВРЕН ЗИМСКИ ЛИКОВНИ САЛОН Политика, Београд, 12.II 1982

ОТВОРЕН ХЕРЦЕГНОВСКИ ЗИМСКИ САЛОН
Јединство, Приштина, 15.II 1982, 36, 10

В. Г.
ПРВА АУКЦИЈА НА УМЕТНИЧКИ ДЕЛА
Вечер, Скопје, 2.III 1982, 5798

В. С.
БОГАТСТВО МОТИВА И ИЗРАЗА
Побједа, Титоград, 2.III 1982, 5833, 9

ПИРКОВСКА, Конча 13 ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ Студентски збор, Скопје, 17.V 1982, с. 11

ПАУНОВСКИ, Љубен СКОПСКИ ЛИКОВЕН ЖИВОТ ВО МАЈИ ЈУНИ
Современост, Скопје, 9.X 1982, 7-8, 148

- ИЗЛОЖБА НА ЛИКОВНИ ДЕЛА**
Вечер, Скопје, 11.XI 1982, 6017, 14
- ЃУРОВСКА, Софија**
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Желбата
наречена творештво
Нова Македонија, Скопје, 19.XII 1982,
12898, 11
- ГИЛЕВСКИ, Паскал**
ПОДЕМ НА ЦРТЕЖОТ
Вечер, Скопје, 20.XII 1982, 6048, 11
- 1983 **ПОПОВСКИ, Коста**
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Нови дела
Вечер, Скопје, 15.I 1983, 6070, 20
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња**
ШТО ИМ СЕ СЛУЧУВА...
Комунист, Скопје, 22.IV 1983, 1362, 24
- АБАЦИЕВА ДИМИТРОВА, Соња**
ШТО СЕ ДЕШАВА УМЕТНИЧКИМ
СЛИКАМА
Комунист, Београд, 6.V 1983, 1364, 24
- ДОКАЗИ ИДЕНТИТЕТА**
Дневник, Нови Сад, 15.VII 1983, 13185,
10
- KULTURNA DOSTIGNUĆA**
MAKEDONIJE
Vjesnik, Zagreb, 18.VII 1983, 12885, 5
- ГОДИНЕ УСПОНА**
Борба, Београд, 3.VIII 1983, 212, 9
- ПРОДАЖНА ИЗЛОЖБА НА СЛИКИ**
Нова Македонија, Скопје, 2.IX 1983,
13152, 6
- МИРКОВИЋ, Ђ.**
ИЗЛОЖБА ЛИКОВНОГ САЛОНА „13
НОВЕМБАР“
Побједа, Титоград, 12.XI 1983, 6445, 9
- В. С.**
ВРАЧЕНИ НАГРАДИТЕ ЗА „ЦРТЕЖ
83“
Вечер, Скопје, 9.XII 1983, 6348, 13
- Ш(ИРИЛОВ), Т(ашко)**
КАНДИДАТИЗА ПАРИСКАТА
ИЗЛОЖБА
Вечер, Скопје, 9.XII 1985, 6348, 13
- Ѓ(УРОВСКА), С(офија)**
ТРАДИЦИОНАЛНИ НАГРАДИНА
(ДЛУМ – ЦРТЕЖ 83)
Нова Македонија, Скопје, 10.XII 1983,
13249, 11
- ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир**
МЕСТИМИЧНИ СУПТИЛНОСТИ
Нова Македонија, Скопје, 21.XII 1983,
13260, 8
- DAMIANOVSKA, Lubitsa**
NEW SPACES IN THE
CONTEMPORARY MACEDONIAN
GRAPHIC ARTS
Macedonian review, Skopje, 1983, 1, 98
- 1984 **(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Кој настан, дело,**
личност?
Нова Македонија, Скопје, 14.I 1984,
13282, 6
- BARIŠIĆ, Ladislav**
LABILNI ZAVRŠNI RAČUNI
OKO, Zagreb, 19.I 1984, 309, 25
- ИЗЛОЖБА „ГРАФИЧКА КОЛОНИЈА**
– ГЕВГЕЛИЈА '83“
Нова Македонија, Скопје, 26.I 1984,
13294, 8
- ВЕЛИЧКОВСКИ, В(ладимир)**
СКРОМНО
Нова Македонија, Скопје, 2.II 1984,
13301, 8
- БОШКОВСКА, Надица**
(ПРЕДГОВОР) Во: 15 графичка
изложба на ДЛУМ. Каталог. Скопје,
НУБ „Климент Охридски“, 1984
- ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир**
ИНТЕРЕСИРАЊЕ ЗА ПРЕДЕЛОТ
Нова Македонија, Скопје, 19.V 1984,
13406, 7
- ГИЛЕВСКИ, Паскал**
СТИЛИЗИРАН СВЕТ
Вечер, Скопје, 22.V 1984, 6486, 10
- СЛИКАРСТВОТО СЕ ПАК ДОМИНИРА**
Студентски збор, Скопје, 25.V 1984, с.
15
- ПОПОВСКИ, Коста**
(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Патувања
Вечер, Скопје, 30.V 1984, 6493, 16
- С. Г.**
НОВЕ ФРАНГОВСКИ ПРЕТСЕДАТЕЛ
НА ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО
Нова Македонија, Скопје, 31.V 1984,
13418, 10
- ПАУНОВСКИ, Љубен**
ТРАДИЦИЈАТА ПРОДОЛЖУВА ВО
СОПСТВЕНА РЕЖИЈА
Студентски збор, Скопје, 12.VI 1984,
940, 10
- ТЕОДОСИЕВСКИ, Златко**
СКОПСКА ЛИКОВНА ХРОНИКА
Културен живот, Скопје, VI 1984, 6, 42
- ПЕТКОВСКИ, Борис**
(ПРЕДГОВОР) Во: 40 години
македонско ликовно творештво
1944-1984.
Каталог. Скопје, Музеј на современата
уметност, 1984

БАРИШИЋ, Ладислав
СТАНДАРДНА ГРАФИЧКА
ПОСТАВКА
Екран, Скопје, 17.VIII 1984, 718, 34

SZ(ÚNYOOGH), S(landor)
TOVÁBB KELL FEJLESZTENIA
LENDVAI MÜVÉSZTELEP MUNKÁJAT
Nepujsag, Lendava, VIII 1984, c. 6

ЧЕХИЋ, Ф.
ПОДСТРЕК МЛАДИМ
УМЈЕТНИЦИМА
Oslobodenje, Sarajevo, 7.IX 1984,
13009, 7

ILICH – KLANČNIK, Breda
(ПРЕДГОВОР) Во: 12 razstava
mednarodne likovne kolonije v Lendavi.
Каталог. Lendava, Galerija Lendava,
1984

МУСОВИЋ, Видое Богдан
40 ГОДИНИ МАКЕДОНСКО
ЛИКОВНО ТВОРЕШТВО
Современост, Скопје, XII 1984, 10, 86

ПЕТКОВСКИ, Борис
(ПРЕДГОВОР) Во: ДЛУМ-цртеж '84.
Каталог. Скопје, НУБ „Климент
Охридски“, 1984

1985 ГИЛЕВСКИ, Паскал
ЦРТАЧКИ РЕЗУЛТАТИ
Вечер, Скопје, 11.I 1985, 6683, 12

ВЕЛИЧКОВСКИ, Владимир
НА ИЗВОРОТ
Нова Македонија, Скопје, 12.I 1985,
13640, 6

ШИРИЛОВ, Т(ашко)
ГИГАНТСКА ИЗЛОЖБА: „ОД ПИКАСО
ДО КАЛДЕР“
Вечер, Скопје, 22.I 1985, 6692, 10

СЛИКАРИТЕ ЗА ГЛАДНИТЕ ВО
АФРИКА
Вечер. Скопје, 27.III 1985, 6747, 12

ПОПОВСКИ, Коста
ГОСТИН
Вечер, Скопје, 24.VI 1985, 6821, 16

ТЕОДОСИЕВСКИ, Златко
НИШТОНОВО ВО МАКЕДОНСКАТА
ГРАФИКА
Културен живот, Скопје, VI 1985, 6, 23

ТЕОДОСИЕВСКИ, Златко
ГРАФИЧКА ИЗЛОЖБА НА ДЛУМ
Културен живот, Скопје, VI 1985, 6, 22

P(LANINC), M(arko)
ZAČELA SE JE SLIKARSKA KOLONIJA
IZLAKE – ZAGORJE
Delo, Ljubljana, 10.VII 1985

SLIKARSKA KOLONIJA
IZLAKE – ZAGORJE
Delo, Ljubljana, 12.VII 1985

(ИСКАЖУВАЊЕ) Во: Гостин
Вечер, Скопје, 24.VII 1985, 6821, 16

PLANINC, Marko
KAKO RAZLIČNO JE ZASAVJE
Delo, Ljubljana, 24.VII 1985

ИЗЛОЖБА НА ДИМИТАР
МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 8.VIII 1985, 6860, 10

ИЗЛОЖБА
Политика Експрес, Београд, 17.VIII
1985, 7703, 8

LETNIK 1968/69 SE JE ZBRAL V
SLIKARSKI KOLONIJI
IZLAKE – ZAGORJE
Dnevnik, Ljubljana, 18.VIII 1985, 193, 1

KOŠIR, Mitja
ZELENI MIR ZA SAVSKIH HRIBOV
Dnevnik, Ljubljana, 19.VIII 1985, 194, 8

ПЕТРОВСКИ, Зоран
(ПРЕДГОВОР) Во: „Димитар
Малиданов. Каталог. Скопје, Музеј на
современата уметност, 1985“

ИЗЛОЖБА НА ДИМИТАР
МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 22.VIII 1985, 6872, 11

ИЗЛОЖБА НА МАЛИДАНОВ
Вечер, Скопје, 25.VIII 1985, 6873, 7

Забелешка: сите позначајни
библиографски единици за авторот се
отпечатени во курсив.

издавач: музеј на современата
уметност – скопје
одговорен уредник: слободанка
парлиќ баришиќ
предговор: соња абаџиева димитрова
подготовка на каталогот и
организација на изложбата: соња
абаџиева димитрова и зоран
петровски
библиографија: зоран петровски
превод на српскохрватски: викторија
васев димеска и мирослав поповиќ
превод на англиски: натка гогова
(резиме), слободанка парлиќ баришиќ
(биографија)
лектура: тодор димитровски
фотографии: марин димес и блаже
мицевски (кат. бр. 1,4,8 и 14)
ликовно обликување: стефан
георгиевски
печат: ро нип „нова македонија“ -
скопје
тираж: 700

publisher: museum of contemporary
art - skopje
editor in chief: slobodanka parlić
barišić
preface: sonja abadžieva dimitrova
catalogue and organization:
sonja abadžieva dimitrova, zoran
petrovski
bibliographie: zoran petrovski
translated into serbo-croatian: viktorija
vasev dimeska, miroslav popović
translated into english: natka gogova
(summary), slobodanka parlić barišić
(biographie)
corrected by: todor dimitrovski
photographs: marin dimes, blaže
micevski (cat. no. 1, 4, 8, 14)
lay-out: stefan georgievski
printed by: ro nip „nova makedonija“ –
skopje
700 copies

